
Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

---

101. szám

Szentírásvasárnap

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Budapest, 2015

Tartalomjegyzék

Szent Jeromos (Lorenzo Lotto)	címlap
Ajánlás (Ferenc pápa)	1
Isten megtapasztalása az imában (Matta el Meszkin)	2
A tulajdonhoz való jog az ősegyházban (Thorday Attila)	9
Párbeszéd a Főparancsról (Kocsis Imre)	20
<i>Élő Ige Bibliaiskola, 91. óra (Vágvölgyi Éva)</i>	29
Dolgozatírás a bibliaórán (Király Lászlóné)	41
Rajzpályázat	43
Társulatunk életéből	45
Ajánlatunk	Borító

J e r o m o s f ü z e t e k
az első magyar szentírástudományi folyóirat
– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6. Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök, 9-17-ig ☎ 332-22-60

Email: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Honlap: www.biblia-tarsulat.hu

**A szerkesztőbizottság tagjai: Gyürki László, Kocsis Imre,
+Székely István, Tarjányi Béla,
Thorday Attila, Vágvölgyi Éva**

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Nyomda: Royal Press Hungary Kft.

Isten szava

Isten szava növekedést, életet ad. Ezért most ismételten szeretnék emlékeztetni benneteket annak fontosságára, hogy legyen nálunk az evangélium, a Szentírás, a kezünk ügyében – egy kisméretű evangélium a táskában, a zsebben –, és mindennap táplálkozunk Istennek ebből az élő szavából: olvassatok mindennap egy részt az evangéliumból, a Bibliából. Kérlek, sose feledkezzetek meg erről! Mert ez az az erő, amely elindítja bennünk Isten országának életét.

(Ferenc pápa 2015.06.14. vasárnap, Úrangyala előtt)

Matta el Meszkín

Isten megtapasztalása az imában¹

Az ima hatékonysága

„Ha tehát ti, bár gonoszak vagytok, tudtok jó ajándékokat adni gyermekeiteknek, mennyivel inkább adja a Szentlelket mennyei Atyátok azoknak, akik kérik tőle!” (Lk 11,13)

A keresztyén élet ajándékai – legyenek általánosak, mint az újjászületés, a megváltás, amely eltörli a bűnöket, a megigazulás a kegyelem által és a megszentelődés Krisztus vére által ..., legyenek azok személyre szólóak, mint a szeretet karizmái, az alázat, a szenvedélyes lelki vágy az Úrral való állandó bensőséges együttlétre -, mindezek az ajándékok pusztán az ima által, annak erejével és hatékonyságával tudják feltárni magukat.

Az ima által tárul fel Krisztus természetének hatékonysága bennünk. Az ima által és annak hatása révén hatja át cselekedeteinket és viselkedésünket az ő életének és halálának ereje.

Az ima által a gondolataink és szavaink, sőt a hallgatásunk és a nyugalmunk „Krisztus Jó illatát” (vö. 2 Kor 2,15) tudja lehelni.

Csak az imaéletben tud manifesztálódni a megváltás hatékonysága, a megmentés ereje, a győzelem a bűn felett és az élő tanúságtétel az újjászületésről.

Minden kísérlet, amely arra irányul, hogy imaélet nélkül nyilvánítsa ki ezeket az isteni hatásokat az emberi természetben, hamis, csupán a spekuláció síkján marad és nem egyéb, mint a „régember”

---

¹ II. részlet Matta el Meszkín egyiptomi kopt szent írásából (1. rész: Az ima természete. Mi az imádság és milyen a hatékony ima). al-Ab Mattá al-Miszkin, Haját al-szalát al-ortodoksija. Dajr al-kiddisz Anbá Makár, 1952¹ Angolul: Matthew The Poor, Orthodox Prayer Life. The Interior Way. St. Vladimir's Seminary Press, Crestwood, New York.2003. Arabról fordította: Fodor Györgyné Sárközi Júlia.

énjének és akaratának kinyilvánítása, aki kitart szenvedélei és viselkedése, azaz porból lett (vö. Ter 3,19) régi természete mellett.

Ha egész szívünkkel és minden erőnkkel hozzáfogunk, hogy elfogadjuk ezeket az igazságokat az imáról, elkerülhetetlenül el fogunk érkezni Krisztus elképzeltetlen misztériumaihoz, amelyeket csak hallomásból ismertünk.

Ez csakis akkor válik valóvá, ha az ima legfőbb foglalatosságunkká válik. Az ima fontossága felülmúl minden más fontos dolgot, olyan kötelesség, amely felülmúl minden más kötelességet, olyan boldogság, amely magába foglal minden más boldogságot. Imádkozni minden pillanatban, minden körülmények között, mindenhol ..., hogy egy soha ki nem alvó tűzzel vessük bele magunkat a Krisztussal való bensőséges kapcsolatba, amelyben szavai, élete, műve és gesztusai irányítanak bennünket, „tanuljatok tőlem” (Mt 11,29). Belső életünk, minden részletében végső céljára irányul: hogy Krisztus engedelmes személyén keresztül kedvessé váljunk az Atya előtt. Ez töltse be életünket, gondolatainkat: csüggjünk rajta álomban és ébren, beszélve és hallgatva, azért hogy megvalósuljon, hogy „élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal 2,20). Akkor meg fogjuk tapasztalni, hogy Krisztus „kialakul” bennünk (Gal 4,19), és akarata szerint napról napra, az ő képére és hasonlatosságára új teremtménnyé formál át bennünket. Meg fogjuk tapasztalni, hogy ő megvalósítja bennünk minden lelki törekvésünket, és semmit nem utasít vissza abból, amire vágyunk, vagy amit imában kérünk.

Látni fogjuk azt is, hogy ő megváltoztatja életmódunkat, megszünteti a bűn bennünk vérző sebeit és kioltja bennünk az erőszak tüzét. Minden reggel új fület ad nekünk (vö. Iz 50,4), hogy az igazság teljes egészében érhetővé váljon számunkra, új fület, amely képes arra, hogy meghallja az evangélium titokzatos igazságait, melyeket a Szentlélek emelkedetten és teremtő erővel telten kinyilatkoztat.

Minél jobban előre haladunk az imaélet útján, szívünk annál inkább gyökeret ver a Krisztussal való bensőséges együttlétben, egyre jobban belekóstolunk az Istennel való egyesülés érzésébe, egyre jobban érezzük, hogy átszőnek bennünket az örökvaló szálak, miként

irányítják már az érzéseinket és a gondolatainkat és egyre jobban az ő személyéhez kötnek bennünket.

Amit egykor szomorúságban, könnyben és verejtékben kértünk, ami után sóvárogtunk, hogy Krisztus akaratahoz igazítsuk a szavainkat, a gondolatainkat és a tetteinket, most azt, mint egy álmot, megvalósulva megtaláljuk már a jelen életünkben. Isten immár őrt helyez a szájunk elé (Zsolt 141,3), egy őrszemet a szemeink elé, egy égi erődöt helyez a füleinkhez, amely csak a tiszta dolgok előtt nyitja meg kapuit és a szívünk nem vágyik többé másra, mint örvendezni Istenben, és őt szeretni.

Miközben az ember az imaéletben való előre haladásán fáradozik, és fáradtságos munkával, bátorsággal és állhatatosan műveli az evangélium szántóföldjét, hirtelen egy földbe rejtett kincset talál. Az ajándékok, amelyeket saját szellemében, lelkében és testében kap az imádság kapcsán, meggyőzik őt arról, hogy valóban az evangéliumi igazgyöngyöt találta meg. Az e fölött érzett nagy örömeben könnyűvé válik számára, hogy mindenét eladva megtartsa Krisztus ajándékait, amelyek minden ismeretet meghaladnak (vö. Ef 3,19).

Az ilyen ember szemében mindaz, ami eddig megbénította a szívét, szellemét és testét: tudomány, szerencse, közismertség, erő, egészség, hatalom, tetszésvágy, az evilág dicsősége és szenvedélyei, minden elveszti az értékét, és hamuvá válik. Egyetlen vágyává válik, hogy ezektől megszabaduljon, sőt egész élete értéktelenné válik a szemében (vö. Csel 20,24).

Az ima hatékonyságának titka: az állhatatosság, amelyre Krisztus buzdít minket: „szüntelen kell imádkozni, és nem szabad belefáradni” (Lk 18,1); „virrasszatok és imádkozzatok” (Mt 26,41); „Bármit kértek bizalommal imádságotokban, megkapjátok” (Mt 21,22).

Csak az imában tudjuk akaratumkat egyesíteni az övével. Krisztus akaratának célja pedig a mi üdvösségünk, megújulásunk és megváltásunk és semmi a világon nem tudja ettől eltéríteni, csak ha mi megszűnünk imádkozni.

Az összes beteg, vakok, bénák, akik gyógyulást kértek Krisztustól, mind meggyógyultak, senkit sem utasított vissza azok közül, akik hittek benne és kérték őt ...

Krisztus akarata minden pillanatban jelen van, és lépésről lépésre vezeti az üdvösség teljességére mindazokat, akik a hívő ima útján megnyílnak felé. Az ima útján csatlakoztassuk akaratunkat az övéhez, mert amikor imádkozunk, megkapjuk az ő Lelkét, hozzáalakulunk az ő akaratához, és az ő ereje bennünk fog lakni.

És ahogy a lélek ima nélkül nem tudja felismerni, hogy mi Krisztus terve róla, úgy ima nélkül Isten sem akarja megismerni az ember kéréseit: „Minden ügyetekben hálaadással párosult imádsággal és könyörgéssel terjesszétek kérészeteket Isten elé” (Fil.4,6).

Aki nem imádkozik, nem várhat Istentől vezetést, megújulást, kegyelmet és üdvösséget. Aki visszautasítja Krisztus közbenjárását, vagy elrejtőzik Isten tekintete előtt, az csak a saját akaratára hagyatkozhat, kiszolgáltatja magát lelke hullámszásának, szíve hajlamainak.

Az az ember, aki nem imádkozik, elégedettnek tűnik a saját helyzetével, azt képzelet magáról, hogy nem kell változnia, nem kell megújulnia, nem kell elindulnia az üdvösség útján. Ha nem vet számot saját helyzetével, az napról napra romlik. A szálak, amelyek saját testéhez és a földhöz kötik, felerősödnek, és vágyainak és vonzalmainak egyetlen forrása kizárólag saját „egója” lesz.

Amennyiben Krisztussal való kapcsolata felületes és formális marad, erőtlenné válik és képtelen lesz a legkisebb változásra vagy megújulásra. Sőt a próbák idején, szükségben, veszélyben vagy betegségben az is bekövetkezhet, hogy megtagadja Krisztust („Virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek!” Mt 26,41).

Igen, ha az ember nem imádkozik, nem tud Krisztussal autentikus és hatékony kapcsolatban lenni, és nem tud saját magán munkálkodni, sem a változásán, sem a megújulásán. Ha buzgó tisztelete csak külső, felületes formalitás, az gyümölcstelen marad.

Krisztust nem kell lehozni magunkhoz az égből az ima által, hanem önmagunkban, lényünk mélyén fedezzük fel őt. Ő, mérhetetlen szeretetétől, végtelen irgalmától indítva és önmaga felajánlásával véghez vitte a mi megváltásunkat, és úgy tetszett neki, hogy a kezestség által belőlünk megszületett új emberben lakjék. Az imában ott találjuk őt szívünk ajtajánál, és nem hagyja abba a zörgetést, amíg az ki nem nyílik (vö. Jel 3,20). Mikor válaszolunk neki, és ő

bennünk lakik, rögtön kiemelkedünk a világ sötétségéből és elkezdődik feltámadásunk. A Krisztus képmására teremtett új ember csak akkor él, növekszik, ha a hit imája és vágya által Krisztus lakik a szívében. „Hogy a hittel Krisztus lakjék szívetekben” (Ef 3,17). Mert Krisztus az élet igéje, ige melyet az ember az ima és az evangélium eszközével őriz meg a szívében.

Ő az örök Élet (vö. 1 Jn 5,20), az igazi ország, akit az ember az ima és a szent misztériumokkal való egyesülés segítségével a szívébe fogad.

Ő az igazi Világosság (vö. Jn 1,9), akit az ember az imában a lelkébe fogad, hogy igazsága és parancsai szerint éljen.

Krisztus magára vállalta, hogy abban az emberben, aki az ima eszköze által megszilárdítja vele az állandó és valódi bensőséges kapcsolatot, abban legyőzze és megsemmisítse az ősi kígyót, széttiporja fejét, és véget vessen kísértésének és csábításának. A Krisztussal való imaélet nélkül nincs világosság, nincs örökélet, nincs ország, nincs győzelem.

Az ima olyan hatóerő, amely egyesít a bennünk élő Krisztussal, aki minden áldás, minden igazi élet, minden igazi erő forrása.

„Általa vagytok ti Krisztus Jézusban, aki Istentől bölcsességünké, megigazulásunkká, megszentelődésünké és megváltásunkká lett” (1Kor 1,30).

Az ember, aki nem gyakorolja az imára való képességét, nem tudja megismerni a benne élő Krisztust, idegen marad az ő égi bölcsességétől, megfosztja magát az ő igazságától, megszentelésétől és megváltásától.

Ima nélkül, bármennyire is igyekszünk, csak személytelen módon ismerjük őt meg, mint a világ üdvözítőjét és az emberek megváltóját, mint aki szentté teszi a szenteket és felemeli a bűnösöket. De mi magunk híján maradunk ezeknek a kegyelmeknek, mert ezeket csak akkor kaphatjuk meg, ha az ima segítségével befogadjuk Krisztus személyét az életünkbe, hogy megpihenjen szívében, velünk éljen, minden dolgunkban vezessen bennünket, és mindenben osztozzon velünk.

Krisztus nem tud egyesülni a gondolatainkkal, az érzéseinkkel, az akaratunkkal és az érzékeinkkel, ha előbb nem egyesülünk vele a lelkünk mélyén. Tehát abszolút szükség van arra, hogy az ima által az ember belseje megnyíljon Krisztus felé. Ha ő a számára teremtett lélek mélyén tud lakni, ami az ő képmása, akkor uralkodni fog benne, segíti az eligazodásban, irányítja a gondolatokat, az érzéseket, az akaratot és az érzékeket.

Az olyan lélekben, amelyik az imában Krisztusra hagyatkozik, abban ott marad (vö Jn 14,23), létének és törekvéseinek középpontja lesz. Akkor az ember nem talál többé nyugalmat Krisztuson kívül, mint ahogy a hasonló is csak a hozzá hasonlóban talál valódi megnyugvásra. És miután a lélek halhatatlanságra van teremtve, azt Krisztusban találja meg. Amikor egyesül vele, az a boldogság tetőpontja, mert létét az igazi léttel és halhatatlansággal hangolja össze.

AZ ATYÁK MONDÁSAI

20. Mindenekelőtt fáradhatatlan szívvel és hittel, és a Lélek erejéből kérnünk kell Istent, hogy adományozza nekünk, hogy megtaláljuk szívünkben az ő gazdagságát, Krisztust, az igazi kincset. Először saját magunk számára kell megtalálnunk az üdvösséget és az örök életet, vagyis az Urat. És amilyen mértékben bennünk él, olyan mértékben válik lehetségessé, hogy mások hasznára tudunk majd lenni belső kincsünkéből, Krisztusból merítve jó, lélekkel teli szavakkal beszélni a mennyei misztériumokról. Úgy tetszett az Atya jóságából, hogy valóban ott lakjék minden ember szívében, aki hisz, és aki azt kéri tőle. „Aki pedig szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja, én is szeretni fogom, és kinyilatkoztatom magam neki ...Ha valaki szeret engem, megtartja szavamat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk, és lakóhelyet veszünk nála” (Jn 14,21.23).

Úgy akarta az Atya leírhatatlan jósága, úgy tetszett Krisztus szeretetének, hogy ott legyen minden gondolatunkban, ahogy a Lélek elmondhatatlan jósága ígérte.

Dicsőség a Szentháromság elmondhatatlan könyörületességnek.

Akik méltóvá váltak, hogy Isten fiaivá legyenek és újjászülessenek a magasságból a Szentlélek által, akik Krisztust hordozzák magukban, aki megvilágosítja őket és megnyugvást ad nekik, azokat szívükben, a lélek nyugalmában számos és különböző módon láthatatlanul a Lélek vezeteti, és a kegyelem mozgatja őket. *(Nagy Szent Makariosz, Homiliák 18,6-7)*

21. Ha valaki nem viseli az Istentől kapott mennyei köntöst, vagyis a Lélek erejét, ahogy mondva van: „Akiben viszont nincs meg Krisztus Lelke, az nem az övé” (Róm 8,9), az sírjon és könyörögjön az Úrhoz, hogy megkapja az égből ezt a lelki köntöst és betakarja mezítelen lelkét az égi erővel, mert aki nem ölti magára a Lélek ruháját, az a szenvedélyek gyalázatába öltözködik.

Az első ember, amikor látta, hogy mezítelen, szégyent érzett, nagyon szégyellte a mezítelenségét. Ha tehát a test mezítelensége ekkorra szégyent okoz, mennyivel nagyobbat az isteni erőtől megfosztott léleké. Aki nem burkolja be magát, és nem öltözik az elmondhatatlan és romolhatatlan lelki ruhába, ami magának Jézus Krisztusnak, az Úrnak igazsága, az nagy szégyenbe és a szenvedélyek gyalázatába burkolja magát!

Tehát imádkozzunk és könyörögjünk Istenhez, hogy öltöztessen bennünket az üdvösség köntösébe (vö. Iz 61,10), az elmondhatatlan fénybe, a mi Urunk Jézus Krisztusba. A lelkek, akik ebbe vannak öltözve nem lesznek attól megfosztva egy örökkévalóságon át.

Ha az Úr, aki a földre jött, a romlandó testeket meggyógyította, mennyivel inkább meggyógyítja az ő képére és hasonlatosságára teremtett halhatatlan lelket.

Tehát higgyünk, és igazságban közeledjünk hozzá, hogy rögtön gyógyulásnak induljunk. Megígérte, hogy valóban megadja a Szentlelket azoknak, akik azt kérik tőle (vö. Lk 11,13), hogy ajtót nyitnak annak, aki zörget, és hogy aki keres, az talál (vö. Mt 7,7) és nem hazug az, aki azt megígérte (vö. Tit 1,2). Dicsőség és hatalom neki mindörökké. Amen. *(Nagy Szent Makariosz, Homiliák 20,1-8)*

Thorday Attila:

A tulajdonhoz való jog az ősegyházban – Ananiás és Szafira bűnhődése (Csel 5,1-11)

Ananiás és Szafira megdöbbentő történetének olvasása során kísértést jelenthet számunkra, egyrészt hogy az elbeszélést szó szerint értsük és visszautasítsuk, mert mondanivalója ellentétes az evangéliumi szelídséggel, másrészt valószínűtlen jellege miatt könnyedén a mítoszok körébe utalhatjuk. Mindkét szélsőséges megközelítés alábecsülné e történet jelentőségét.

Témánk megvilágítására elsődlegesen Lukács kétkötetes művét tekintjük, vagyis az Evangélium és az Apostolok cselekedetei összefüggésében tárgyaljuk a kérdéses perikopát. Másrészt nem kerülhetjük el, hogy a jeruzsálemi ősegyház tagjai által jól ismert ószövetségi történetekben fellelhető párhuzamokra is rámutassunk; kifejezetten a Genézis és a Deuteronomiumból valamint Józsué könyvéből hozunk párhuzamokat. E szűkebb és tágabb szöveggörnyezet fényében tárul fel Ananiás és Szafira történetének mélyebb értelme.

Az anyagi javak megosztásának formái az ősegyházban

Az anyagi javak konkrét megosztása tanúsítja, hogy a hívek gyülekezete az isteni kegyelem szerint él. Az Apostolok cselekedetei erről kétféle gyakorlatot örökít meg: vagy az egyéni javakat közös használatba adják (2,44; 4,32b: κοινος); vagy a javak eladása által annak bevételeit szétosztják (2,45: πιπρασκειν, διαμεριζειν; 4,34-35: πωλειν, διαδιδοναι).

Az anyagi javak közösségi használatba adása mindenki számára meghagyja javainak birtoklását, de a hívő önmagát a javak gondos kezelőjének tekinti. Ahelyett, hogy kizárólagos jogot tartana fenn magának, hogy javait élvezze, ingyenesen hittestvérei rendelkezésére bocsátja azokat. Ezáltal is tanúságot tesz arról, hogy Isten népében működik a kegyelem és üdvösség. Jegyezzük meg, hogy ez a gyakorlat kapcsolatban áll az apostolok tanúságtételével, melyet az Úr Jé-

zus feltámadása kapcsán tettek: Az Úr hatalmának, erejének (3,12; 4,7: δυνάμις) lettek ők gondnokai, intézői. Olyan kegyelemben részesültek, amit Jézus birtokolt (vö. Lk 2,40), s ezután ők gazdálkodnak e lelki hatalommal.

A másik gyakorlat a javak eladásán alapult, amely a bevétel szétosztására irányult. A nélkülözést (4,34) és szűkölködést (2,45) tapasztalva bizonyos javak pénzzé tétele és az apostolok lábai elé helyezése lehetővé tette, hogy aktuális szükségleteket fedezzenek belőle (pl. 6,1 szerint az özvegyekről gondoskodtak). Ez esetben a tulajdonos lemond a tulajdonáról, ugyanakkor elkerüli az osztozás körüli vesződséget és kényelmetlenséget.

Nem szükséges, hogy csak e két gyakorlatra összpontosítsunk, hiszen a közösségben munkálkodó kegyelem más módon is megnyilvánulhat. Néhány példa: búcsúbeszédében, Pál saját gyakorlatát idézi fel, miszerint saját kezével dolgozott azért, hogy a szükségét szenvedőkről (20,34-35: gyöngékről) gondoskodhasson. A Joppében élő tanítványok egyike, Tabíta, varróműhelyt vezetett (vö. 9,36-39). A bíboráros asszony, Lídia eltökélt vendéglátásáról lett ismert (vö. 16,15). A Szentlélek számtalan módot talál, hogy Isten jótéteményei megnyilvánuljanak a hívek életében. Itt azonban Lukács a jeruzsálemi ősegyház példáira szorítkozik.

Mindenesetre, a továbbiakban az ősegyház kapcsán megfigyelhetjük azt, hogy a javakbeli osztozás illetve azok pénzzé tétele – feltéve, hogy azokat a Szentlélek ihletésére valósítják meg – profétai és missziós jelek. Hogyan lehetne ugyanis Isten kegyelmét meghirdetni annak, aki éhezik, ha nem úgy, hogy enni adunk neki? Magától értetődő, hogy a javak megosztása elsődlegesen nem aszketikus cselekedet, hanem hiteles profetikus távlatot nyit meg: tapasztalhatóan mutatja fel, hogy a végső idők elértek, az Úr kegyelmének és bocsánatának korszaka. A Szentlélek különféle adományainak megfelelően – ki-ki különböző módon – maga tanúskodik az isteni kegyelem örömhíreről. A megtérés szükségessége sürgető, de annak útjai, megvalósulási formái különbözők.

Az anyagi javak megosztásának jelszerűsége

Az Apostolok cselekedeteiben leírtakból az anyagi javak megosztásáról vajmi keveset értünk meg, ha figyelmen kívül hagyjuk, hogy azok a Szentlélek gyümölcseként létrejött közösségben gyökereznek. A szerző erről sokféle módon így emlékezik meg: „egy szív, egy lélek” (4,32), „nem volt szakadás közöttük”; „ugyanazzal a szívvel” (2,46; 5,12); „együtt” (2,44-47). Mindezek kifejezésre juttatják, hogy mint egymásra épülő kövek, a hívek egyazon épület részeinek tudják magukat. És valóban az Úr hív meg személy szerint mindenkit, Ő tesz egygyé és Ő építi fel az egyház közösségét (vö. Csel 4,11-12). Népe körében Isten megújított jelenléte lehetővé teszi a hívek számára, hogy az atyáknak tett ígéret örököséivé váljanak, a Deuteronomiumban már megígért messiási áldásból részesüljenek: „Nem lesz köztetek szűkséget szenvedő, mert az Úr bizonytalán megáld titeket..., feltéve, hogy hűségesen hallgatsz az Ő szavára” (MTörv 15,4-5).¹ E szakasz héber szövege parancsként, elvárásként értelmezendő („ne legyen köztetek szűkséget szenvedő!”), míg annak görög nyelvű, Szeptuaginta szerinti fordítása ígéretként értelmezi: „Nem lesz köztetek szűkséget szenvedő, mert az Úr, a te Istened áldásában részesít, amennyiben hallgattok az Úr, a ti Istenedek szavára”.² A palesztinai zsidóságban ezt az ígéretet eszkatológikus reményként értelmezték: a Tórához való hűség, amit a Messiásnak kellene elhoznia, meg kell szüntesse a nyomort és szűkséget. A hívek közössége által megélt anyagi javakban való osztozás annak az ígéretnek teljesedése, amit a Második Törvénykönyv tartalmaz. Szorosan kötődik tehát a messiási idők áldásához és a Lélek kiadásához. Miközben Lukács palesztinai hagyományok összegyűjtése során a jeruzsálemi

---

¹ Kétféle értelmezés közül választhatunk. Elsőre úgy tűnik, inkább egy feltételhez kötött ígéretről van szó, mert ekkor van értelme a következő feltételes mondatnak: *nem lesz szegény ... ha hallgatni fogsz ...* De tekintve, hogy törvényszövegbe illeszkedik, és előtte is parancsokról van szó, ez inkább amellől szól, hogy ezt is tiltásként kell felfogni. Ebben az esetben a feltételes mondatot úgy lehet értelmezni, hogy a feltétel csak a 4b ígéretére, vagyis az áldásra vonatkozik: *ne legyen szegény ... mert megáld Jahve ... ha hallgatni fogsz ...*

² A Targum is ezt a teológiai távlatot erősíti: „Amennyiben minden igyekezetekkel megtartjátok a Törvény parancsait, nem lesznek szegények köztetek, mert JHWH gazdagon megáld titeket.” J. Dupont: „La communauté des biens aux premiers jours de l'église”, *Études sur les Actes*, LD 45, Cerf, Paris 1967, 509-510.)

ősegyház életét összefoglalja, bizonyára tudatában van annak is, hogy e megélt szeretetközösség, a *koinónia* visszhangra talál olvasóiban, akik hellén műveltségük szerint ismerték a barátság legfőbb ismertetőjét. A korabeli görög filozófia barátoknak azokat tartotta, akiknek egy a szíve-lelke, s ez a gyakorlatban arra készíteti őket, hogy mindenüket megosszák egymással.³ Lukács mindezek ellenére tudatában van annak a szakadéknak, amely elválasztja a filozófusok által ideálisnak leírtakat attól a tényről, amit az Úr megadott az ő népe számára: az emberi vágyak sötétben tapogatózása helyett Isten áldása, amely Izrael történetében testet öltött a Szentlélek hatalma által.

A *koinónia* lényegét Lukács itt abban látta, hogy az Úr áldása konkrét, tapasztalható formát öltött Isten népe életében. Az összegyűltek sokasága, azáltal, hogy megosztotta javait, életre váltotta a Törvényt, s ez nyilvánvaló jele, hogy elérkezett az utolsó idők korszaka (vö. Jer 31,33; Ez 36,27). Lukács evangéliumában Zakeus rendkívüli tette, miszerint szétosztja vagyonának nagy részét, a jelenlévőkből ugyanezt a következtetést váltotta ki: „Uram, íme, vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha valakit valamiben megcsaltam, négyannyit adok helyette (...) És akik mindezt hallották, hittek abban, hogy hamarosan megtapasztalják Isten országát.” (Lk 19,8-11).

A következőkben pedig lássuk meg azt, hogy ez az isteni áldás, paradox módon ítéletnek is tekinthető abban az értelemben, ahogy Jézus a názáreti zsinagógában bejelentette a kegyelem korszakának elérkezését, s amely által feltárult a szívek megosztottsága (Lk 4,16-30).

Ananiás és Szafíra esete

A szövegekörnyezet – Ananiás és Szafíra történetének értelmezéséhez fontos támpontot nyújthat a ciprusi levita Barnabás személyiségének megismerése. A Csel szerkesztőjének zsenialitását tükrö-

---

³ Diogenész Laertiusz: *Pitagorasz élete* VIII, 10: „Barátok között minden közös, a barátok egyenlők”; „A barátok között semmi nincs kisajátítva”. Arisztotelész: *Nikomakhoszi etika*, IX, 8, 1168b: „egyazon lélek, mindazt, amit a barátok birtokolnak, közös, a barátság egyenlőségen alapul”.

zi, hogy Barnabás bemutatása mintegy ellenpontként jeleníti meg Ananiás és Szafira története előtt. Benne rajzolódik ki a csaknem tökéletes keresztény közösségi ember ideálja.

A Csel tanúsága szerint ő az első olyan személy, aki nem tartozik a Jézus által kiválasztott apostolok közé. Közel áll hozzájuk és bizalmukat élvezi. Lukács még azt is megjegyzi róla, hogy a „vigasztalás fia” nevet kapja tőlük. Később azt is olvassuk róla, hogy ő az, aki garanciát vállal Saul igaz voltáért (vö. 9,27). Több alkalommal Antiokhiába küldik, ahol megerősíti, bátorítja a híveket (pl. 11,22), és nem késlekedik, hogy Saul-Pált együttműködésre hívja (vö. 11,25). Antiokhiában történt, hogy a Szentlélek arra választja ki, hogy megnyissa a misszió művét (vö. 13,2). Likóniában a köréjük gyűlt tömeg Zeusz földreszállásának képzeli Barnabást, akit Hermész kísér (valójában Pál).

Barnabás egyetlen szavát sem öröközte meg, de úgy számol be arról, hogy földjét eladta és árát az apostolokra bízta, mint aki megvalósítja Jézus buzdítását, ellentétben az ún. gazdag ifjúval, aki képtelen volt megtenni (vö. Lk 18,22). Így vált a végső idők kegyelme szerinti hívő ember példájává, és Izrael vigaszának befogadójává, miként annak idején az agg Simeon (vö. Lk 2,25). Teljesen Isten kegyelmére hagyatkozva (vö. Csel 14,26; 15,40) elnyerte a megkülönböztetés adományát, amivel képes volt elismerni az antiokhiai hívek által megélt kegyelmet (Csel 11,23). Később, amikor Pál elutasítja, hogy Márkot ismét magával vigye, Barnabás kiáll érte olyannyira, hogy maga mellé veszi társként, vállalva ezzel azt is, hogy különváljon Páltól (vö. 15,36-39). Az isteni kegyelem gazdagsága és termékenységére Barnabás személyében még inkább kiemelkedik, ha Ananiás és Szafira tragikus végzetét ismerjük. Erről Lukács drámai megfogalmazást közöl, talán éppen Barnabás életének ellenpontjaként.

A történet lehetséges magyarázatai – E bibliai szakaszt magyarázva egyes egyházatyák olyan következtetést vonnak le, amelyek a dogmatika rendjébe tartoznak, mint például a Szentlélek személyes mivoltával kapcsolatban, mint akinek nem szabad hazudni, vagy Péter tekintélyével hozzák kapcsolatba, akinek ítélkezési joga van. Mások inkább az erkölcsi tanítás alátámasztására idézik fel a történetet,

akár a hazugság, akár a fősvénység, akár az első keresztények szegénységet vállaló élete kapcsán.⁴ Korunk szentírásmagyarázói azonban e megdöbbentő epizód értelmezését inkább az őskeresztény közösség aggodalmaival összefüggésben vagy bizonyos ószövetségi történetekkel összefüggésben keresik.⁵

Ákán személye inspirálta tipológia? – Ananiás és Szafira történetéről szóló elbeszélés irodalmi műfaját vizsgálva jónéhány kutató tipologikus értelmezést javasol, s egyúttal rámutat a Józs 7,16-26 szakasszal való kapcsolatra, amely Ákán bűnét írja le. Ez a harcos megszegte a szövetséget, amikor Izrael népe Jerikót elfoglalva belépett az Ígéret földjére. Mivel megkívánta és elsajátította a honfoglaláskor talált díszes köpenyt, ezüstpénzt és aranyat, családjával együtt kivégezték. Ez az arketípus úgy tűnik meglehetősen jelen van a biblikus emlékezetben (vö. Zak 14,14) olyannyira, hogy maga Pál is nyíltan idézi a milétosziaktól való búcsúzásakor: „Nem kívántam elsenki ezüstjét, aranyát vagy ruháját” (20,33), hogy ily módon is megerősítse azt az ingyenességet, ami az isteni kegyelem tanúságtévőjének viselkedését szükségszerűen jellemzi.⁶

Az Ígéret földjének kapujában, Jerikónál Isten harc nélkül adta Izrael népe birtokába a földet, hogy nyilvánvalóbb legyen annak ajándék jellege. És akkor történt, hogy Ákán megszegi az Isten által adott szövetségi záradékot azáltal, hogy a hadizsákmány Istennek fenntartott részét eltulajdonította. Józsue ugyanis Isteni parancsra anatómát hirdetett, miszerint az ellenség minden javát el kell pusztít-

---

⁴ Lásd E. Jacquier: *Les Actes des Apôtres* (EBib), Gabalda, Paris 1926, 150-156.

⁵ Tanulmányunkban legtöbbit az alábbi cikkekre illetve kötetre hagyatkozunk: D. Marguerat: „La mort d’Ananias et Saphira (Ac 5.1-11) dans la stratégie narrative de Luc”, in *NTS* 39 (1993), 209-226. Továbbá L. Tosco: *Pietro e Paolo ministri del giudizio di Dio. Studio del genere letterario e della funzione di At 5,1-11 e 13,4-12* (RivB Suppl. 19), EDB, Bologna 1989.

⁶ Egyes exegeták más ószövetségi párhuzamokat is felhoznak, mint pl. Nádáb és Abihu megbüntetése (Lev 10,1-5), vagy Jeroboám fia, Abia halála (1Kir 14,1-18). A hasonlóság ezeknél mégsem olyan erős, mint a Józs 7 esetében, ahol megtaláljuk a „visszatart / félretesz” (νοσφιζεσθαι) igét, amely az ÓSz-ben csak itt és a 2Mak 4,32-ban, az ÚSz-ben pedig csak a Csel 5,2-3 és Tit 2,10 versekben található. Másrészt az ígéret földjére való belépés és az egyház kezdete párhuzam is gondolatébresztő.

tani, hogy a nép ezáltal is megtanulja az ingyenességet: aki képes lemondani a birtoklásról ma, az tudja csak befogadni a sokkal többet holnap. Ugyanez történt annak idején a manna esetében: aznapi szabadott begyűjteni, s tilos volt félretenni a másnapra valót (vö. Kiv 16,4). Megdézsmálva a zsákmányt, Ákán végül is meglopja az Urat, megszegi parancsát, magával ragadva egész Izraelt a szövetség megtörésére. Nem csodálkozhatunk, hogy Jerikó harc nélküli elfoglalását követő első ütközetben az izraeliták súlyos vereséget szenvednek és halottaikat temetik (Józs 7,5). Amikor Ákánt és családját Ákor völgyébe vezetik, ahol végrehajtják megkövezésüket, Józsue felkiált: „Mivel romlásunkra lettél, legyen romlásodra az Úr ezen a napon!” (Józs 7,25). Lukács elbeszélésében úgy tűnik, Péter ugyanezt az ítéltvégrehajtó szerepet tölti be.

Ahogy Ákán annak idején, úgy Ananiás és Szafira a tolvaj és hazug szerepét töltik be a messiási időkben, amikor az Úr nagylelkűségét kellene felismerni. Miután saját elhatározásuk alapján földjüket eladták, azt színlelték, hogy a bevétel egészét az apostolok lába elé helyezve átadták a keresztény közösségnek. Ám valójában, titokban a bevétel egy részét félretették és megtartották maguknak. Nem volt kötelességük mindent átadni; elegendő lett volna megmondani őszintén, hogy mennyit ajánlanak fel a közösség céljaira. Ezzel szemben, amikor hazudtak a közösségnek (κοινωνία), az apostoloknak, akkor magának a Szentléleknek hazudtak, vagyis végső soron magának Istennek (Csel 5,4). Zsákmányul estek a sátánnak, aki az embert Isten kísértésére indítja (Csel 5,9).⁷ Hazugságuk által kikerülnek a szeretet- és hitközösségből, elhatárolódnak az apostoloktól, kizárják magukat az ígéretekből.

A nyílt színen zajló dráma ezt követően két felvonásban játszódik. Az elsőben Ananiás Péter apostol előtt találja magát, aki leleplezi a bűnt, amelynek következményeképp Ananiás hirtelen meghal. Néhány órával később a történetet nem ismerő Szafira kerül ugyan

---

⁷ Emlékezzünk arra, hogy a „híveket betöltötte a Szentlélek” (4,31), és hogy most a sátán szállta meg Ananiás szívét, hogy hazudjon a Szentléleknek (5,3). Lásd erről S. Brown, *Apostasy and Perseverance in the Theology of Luke* (AnBib 36), Bibl. Inst. Press, Roma 1969, 98-114.

ebbe a helyzetbe, s ő is holtan esik össze a bűnnel való szembesítés és férje halálhíre után.

Ezt követően a Csel szerzője a jeruzsálemi közösséget először nevezi koinonia helyett ecclesiának (5,11: ἐκκλησία). Az Isten ítéletétől való megrettenés egységbe forrasztja, és egyházzá teszi a közösséget, amit innentől fogva jelként ezt használjuk.

Etiológiai elbeszélés? – A kommentátorok a leírt esemény történelmi alapjait keresték. Egyesek szerint – hivatkozva az 1Tesz 4,13-17 és 1Kor 11,29-30 szakaszokra – a jeruzsálemi ősegyházban történt elhalálózások okát a botrányok és tudatlanság mögött kell keresnünk.⁸ Ráadásul egyesek – köztük maga Pál apostol is – kezdetben azt gondolták, hogy a parúzia egészen közel van. Így Ananiás és Szafira legendája magyarázatot nyújtana arra, hogy a halál oka a bűn.

Mások az Apostolok cselekedeteiben olvasható történetet a Kumránban ránk maradt szövegekhez kapcsolják, s Ananiás bűnét abban látják, hogy a teljes értékű és tekintélyű tanítvány látszatát keltette, míg valójában nem több mint újonc a közösségben.⁹

Újabbán azt a belső dinamizmust is szívesen kutatják, hogy mi alapozza meg és jogositja fel a keresztény közösséget, hogy egyes tagjait kizárjon maga közül, ahogy erről az 1Kor 5,13 és a Mt 18,15-17 beszámol. A hívek közössége olyan bűnökkel szembesült, melyek bomlasztják a *koinoniat*. Fölsímték, hogy saját jogon nem zárhatnak ki megkeresztelt társukat az üdvösséget hordozó közösségből: a büntetés egyedül Istentől jöhet. Érdemes megfigyelni, hogy elbeszélésünkben sem Péter, hanem maga Isten az, aki a halál bekövetkeztével kizárja a bűnöst az üdvösséget hordozó közösségből. Ily módon nem a közösség ítéli halálra a bűnöst, hanem annak vezetője, Péter feltárja a közösséget megtépázó bűn mibenlétét, megállapítja azt a távolságot, amit a bűnös hozott létre önmaga és közössége között, s végül bejelenti Isten ítéletét.¹⁰

---

⁸ Lásd a korintusi vérfertőzés esetét (vö. 1Kor 5,5).

⁹ C. Spicq: „La place ou le rôle des jeunes dans certaines communautés néotestamentaire”, in *RB* 76(1969), 508-527.

¹⁰ Ch. Perrot: „Ananie et Saphire. Le jugement ecclésial et la justice divine”, in *L'Année canonique* 25(1981), 121.

A közösség eredeti bűne? – A kérdéses szakasz midrás-jellegű teológiai reflexiót tükröz az „eredeti bűn” létéről, amely minden emberi közösségben fellelhető: az első emberpár bűne (Ter 3), az Isten fiái és az emberek lányainak egyesülése a történelem kezdetén (Ter 6,1-4), az Aranyborjú esete a szövetségkötés megünneplését követően (Kiv 32), Ákán bűne az Ígéret földjére lépést követően (Józs 7), Dávid bűne királlyá emelése után (2Sám 11). Lám, egy teológiai sorozat előtt találjuk magunkat, amely mindegyike a bűn megjelenését írja le. Bizony, a hívek emberi közössége sem alkot kivételt: a szövetséghez való hűtlenség bűne azonban a kegyelem túláradását is eredményezheti. Krisztus halála óta a hívő közösség immár azt is tudja, hogy a bűnös halála Istennel való kiengesztelődéssé válhat, ha a végső pillanatban átadja magát az Úrnak (vö. Lk 23,42). Az Apostolok cselekedeteinek ez a szakasza mégsem az isteni irgalmasságról szól, hanem annak a bűnnek súlyát húzza alá, amely megmérgezi a hívek *koinoniáját* és a halál felé menetel.

Az Izraelnek felkínált szövetség mindig élet-halál kérdése volt. Nem hiába szól az Úr Mózes által az atyákhöz ily módon: „Tanúul hívom ma az eget és a földet, hogy elétek tártam az életet és a halált, az áldást és az átkot! Válaszd az életet, hogy élj!” (MTörv 30,19) Az apostoli korban az élet, mint áldás, felismerhetővé vált a béna gyógyításakor (Csel 4,21), majd a halál, mint átok, szintén megtörtént Ananiás és Szafira esetében (Csel 5,7). A halálnak ez a veszélyeztető szerepe érzelmi zsarolásnak tűnhet manapság, amivel Isten – vagy a bibliai szerzők (?) – félelemben akarják tartani az embert. Azonban az már a Csel korabeli olvasója számára is világos lehetett, az elbeszélés stílusa alapján és a párhuzamok ismeretében, hogy nem pusztá megfélemlítés a cél (vö. 5,5.11), hanem inkább az, hogy komolyan vegyék Isten szavát, ha élni akarnak.¹¹

Úgy tűnik, hogy a jeruzsálemi ősegyház életének idillikus leírása (Csel 4,32-37) a bűnbeesés előtti Édenkertet tükrözi (Ter 2). Ananiás és Szafira története emlékezetünkbe idézi a bűnbeesés történetét. Érdemes felfigyelni arra, hogy mindkét elbeszélésben szerepel egy em-

---

¹¹ A. Mettayer: „Ambiguïté et terrorisme du sacré: Analyse d'un texte des Actes des Apôtres (4,31-5,11)”, in *SR* 7(1978), 415-424.

berpár, egy férfi és egy nő, akiket Isten a maga képmására teremtett. Párhuzam mutatkozik abban is, ahogy az ősszülők a teremtés nagyszerűségének örvendhettek az Édenkertben, úgy az ősegyházban levő emberpár szabadon rendelkezhetett anyagi javairól és élvezhette a testvéri közösség védelmét.

A bűnbeesés történetét az előzmények szépsége és idillikus volta teszi igazán tragikussá, és hasonlóan láthatjuk ezt a keresztény közösség esetében is (vö. Csel 4,32-37). A közösség mindenben való osztozása, Barnabás odaadó életvitele éles ellentétben áll Ananiás tettével, miként az Édenkert harmóniája a kígyó hazugságával áll ellentétben. Miként a zsidó hagyomány szerint a kígyó képében megbűjő sátán hazugsággal téveszti meg az asszonyt, úgy a Csel szerint is a sátán vezeti Ananiást a hazugságba. Továbbá mindkét történetben hangsúlyos, ahogy a férfi és a nő összejátszik a bűnben. És mindkét esetben a bukás következménye a közösség megszakadása, vagyis a törvényszegőket kiűzik az Édenkertből illetve a közösségből.

Ananiás és Szafíra történetét tehát a születő egyház számára való figyelmeztetésként is olvashatjuk, miszerint az eredeti bűn és annak hatása jelen van. Ha a férfi és nő, akik az élet szolgálatára kaptak meghívást Istentől, bűnük által az élet helyett a halált választják, ki kell őket taszítani a közösségből, miként a Deuteronomium visszhangozza: „Irtsd ki a gonoszt magad közül!” (MTörv 13,6; 17,7.12; 19,19; 21,21; 22,24).

Összefoglaló következtetés

Láthattuk, hogy a közösség elleni bűn nagyon hamar megjelent a jeruzsálemi egyház életében, mégpedig épp a pénz kérdése és a javak elosztása körül.¹² Péter azonnal felfedte, Isten pedig igazolta e bűn súlyosságát. Ennek következtében a közösség megrettenve vette tudomásul, hogy Péter jogszerűen járt el, amikor szembesítette a bűnösöket hazugságukkal. A megelőző perikopában Barnabás személyében a keresztény archetípus valamint az egy szív, egy lélek közösség

---

¹² D. Marguerat: „Ananias et Saphira (Actes 5,1-11). Le viol sacré”, in *Lumière V* 215(1993)42, 51-63.

fogalmazódik meg. Ezt az ideális állapotot töri meg Ananiás és Szafira hazugsága, s így válnak keresztény antitipussá.

A parúzia késlekedése miatt az ősegyházban komoly kételyek ütötték fel a fejüket ember fizikai halálának okairól. A zsidó hagyomány alapján már világos volt számukra, hogy a bűn zsoldja a halál. Így történt az ősszülőkkel az Édenben, így történt Ákással és így történt Ananiás és Szafira esetében is. Bűnük halált érdemelt Isten jogos ítélete szerint. De nem szabad elfelejtenünk, hogy történetünk Krisztus halála után játszódik. Komoly kérdést vetett fel, hogy van-e joga a közösségnek a vétkest kizárnia soraiból, holott Krisztus a megbocsátás fontosságát hirdette. Ananiásék esetében bár Péter az, aki kimondja az ítéletet, Isten maga zárja ki közösségéből a bűnöst. Van itt valami, ami mégis túlmutat ezen: a jobb lator története, amely ekkor már közismert volt, figyelmeztette a híveket arra, hogy ha az utolsó pillanatban megtérnek még „ma” elérhetik a paradicsomot. Tehát az ítélet egyedül Istené, a megbocsátást Krisztus meghirdette. Istennek terve lehet a halállal, ami túlmutat a bűnön és a bűnösön.

Végül érdemes fölfedezni, hogy a szomorú eseményeket követően a hívek megérthették, hogy a bűnt felülírta kegyelem. Ananiás és Szafira halála után megtapasztalhatták, hogy a halál sincs kívül Isten üdvösséget munkáló tervén. Ezt bizonyítja, hogy Lukács első alkalommal e történet utolsó mondatában használja a jeruzsálemi hívek gyülekezetére az egyház (ἐκκλησία) szót a korábbi koinonia helyett.¹³ A kis keresztény közösséget az őszinte istenfélelem egyházzá kovácsolta, amely tehát ettől fogva élet-halál megkülönböztetésének helye. Az *ecclesia* pedig olyan Krisztus körül formálódó közösség, melynek tagjai az életet választották.

---

¹³ J. Roloff: „Ekklesia”, in *Exegetisches Wört. zum N.T.* (szerk. H. Balz – G. Schneider), 1. kötet, Kohlhammer, Stuttgart 1980, coll. 1005-1007.

Kocsis Imre

**Párbeszéd a főparancsról,
illetve az üdvösség útjáról**

A szinoptikus evangéliumok szövegének összehasonlítása

A szöveg:

Mk 12,28-34	Mt 22,34-40	Lk 10,25-28
<p>²⁸Ekkor odajárult hozzá az egyik írástudó, aki hallotta őket vitatkozni. Mivel látta, hogy jól megfelelt nekik, megkérdezte őt: »Melvik a legelső az összes parancs közül?« ²⁹Jézus így felelt neki: »Az összes parancs közül a legelső ez: 'Halld, Izrael! A mi Urunk, Istenünk az egyetlen Úr! ³⁰Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből!' Ez az első parancsolat. ³¹A második pedig ez: 'Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!' Ezeknél nincs más nagyobb parancsolat.« ³²Az írástudó ekkor azt mondta neki: »Jól van, Mester! Helyesen mondtad, hogy egy az Isten, és nincs más rajta kívül; ³³és hogy őt szeretni teljes szívből és teljes értelemből és teljes erőből, a felebarátot pedig úgy szeretni, mint önmagunkat – többet ér minden égő és egyéb áldozatnál.« ³⁴Amikor Jézus látta, hogy milyen okosan felelt, azt mondta neki: »Nem vagy messze az Isten országától.« Ezután senki sem merte őt többé kérdezni.</p>	<p>³⁴Mikor a farizeusok meghallották, hogy a szadduceusokat elnémította, összegyűltek egy csoportba, ³⁵és az egyikük, egy törvénytudó, hogy próbára tegye, megkérdezte tőle: ³⁶»Mester, melyik a legnagyobb parancs a törvényben?« ³⁷Ő azt felelte neki: »'Szeresd Uradat, Istenedet teljes szíveddel, teljes lelkeddel és teljes elmédvel'. ³⁸Ez a legnagyobb, az első parancs. ³⁹A második hasonló ehhez: 'Szeresd felebarátodat, mint önmagadat'. ⁴⁰Ezen a két parancson alapul az egész törvény és a próféta-k.«</p>	<p>²⁵Ekkor fölállt egy törvénytudó, hogy próbára tegye, és így szólt: »Mester! Mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?« ²⁶Ő ezt válaszolta neki: »Mi van írva a törvényben? Hogyan olvasod?« ²⁷Az így felelt: »Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből, minden erődből és egész elmédből; felebarátodat pedig, mint önmagadat.« ²⁸Erre ő így szólt: »Helyesen feleltél! Tedd ezt, és élni fogsz.«</p>

1. Márk változata: 12,28-34

Szövegkörnyezet

A szakasz az ún. jeruzsálemi vitabeszédek egységéhez (11,27-12,44) tartozik. A szakasz előtt a Jézus hatalmával, a császárnak fizetendő adóval és a halottak feltámadásával kapcsolatos vitabeszédek (11,27-33; 12,13-17; 12,18-27), valamint a gyilkos szőlőművesekről szóló példabeszéd (12,1-12) olvasható. A szakaszt a Messiás dávidfiúságára vonatkozó kérdés (12,35-37), az írástudók ellen irányuló vádbeszéd (12,38-40) és a szegény özvegyasszonyról szóló elbeszélés (12,41-44) követi. A vitabeszédek egységében az ellenséges hozzáállást illetően egyfajta „lefelé ívelés” figyelhető meg. A Jézus hatalmával és a császári adóval kapcsolatos kérdések kifejezetten rosszindulatúak, mert a kérdezők a Jézus elleni vádemelés és hivatalos eljárás lehetőségét keresik. A gyilkos szőlőművesekről szóló példabeszéd is negatív reakciót vált ki az ellenfelek részéről. A feltámadásra vonatkozó kérdés már nem olyan éles, mint az előzőek, mivel „csupán” Jézus tanítói tekintélyének lerombolására irányul. A főparancsot illető kérdés még enyhébb, hiszen semmiféle hátsó szándék nem áll mögötte. Ezt követően pedig már nem az ellenfelek vagy a kívülállók kezdeményeznek, hanem Jézus: ő veti fel a Messiás dávidfiúságával kapcsolatos kérdést, s ő az, aki kemény kritikával illeti a helyzetükkel visszaélő írástudókat, a nagylelkű özvegyasszonyt pedig dicséretben részesíti.

Az előzőeket figyelembe véve a Mk 12,28-34 átmenetet képez a Jézus felé irányuló, negatív célzatú kérdések és Jézus kezdeményezései között.

A párbeszéd menete

- Bevezetés: a kérdező írástudó rövid bemutatása (28a v.).
- Kérdés az „első parancsra” vonatkozólag (28b v.).
- Jézus válasza két lépésben (29-31. v.):
  - első parancs: Isten szeretete a MTörv 6,4-5 szerint (29-30. v.);
  - második parancs: a felebarát szeretete a Lev 19,18 szerint (31. v.).

– A kérdező egyetértő megjegyzése. A korábban említett ószövetségi parancsok megisméltése mellett utalás egyéb bibliai helyekre: MTörv 4,35; Iz 45,21; 1Sám 15,22; Óz 6,6 (33. v.).

– Jézus dicsérete: az írástudó nem jár messze Isten országától
(34a v.).

– Befejezés: a kívülállókról nincs több kérdés Jézushoz
(34b v.).

Nyelvi sajátosságok

a) A kérdezőt így mutatja be Márk: εἰς τῶν γραμματέων (*egy az írástudók közül*). Tehát az írástudók csoportjához való tartozás nyer hangsúlyt. Az ἐπηρώτησεν (*megkérdezte*) önmagában tekintve „semleges” kifejezés. A feltett kérdés sem árulkodik bármiféle hátsó szándékról.¹ Az írástudók a Márk- evangélium egyéb helyein egyértelműen ellenséges beállítottságúak Jézussal szemben (vö. 2,6.16; 3,22; 7,5; 11,18.27; 14,1.53; 15,1.31). Most viszont olyan írástudó nyer bemutatást, aki alapvetően nyitott Jézus felé.

b) A kérdés tárgya: ἐντολὴ πρώτη πάντων (*mind közül első parancs*). Nyilván a Tóra 613 parancsára történik itt utalás. A zsidó hagyomány ismeri a nehéz és a könnyű parancsok megkülönböztetését, s a Tóra lényegi összefoglalásának gondolata sem teljesen idegen tőle.²

c) A két ószövetségi parancs idézése, némi eltéréssel, a Septuaginta szerint történik:

MTörv 6,4-5 (LXX):

Ἔκουε Ἰσραὴλ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστίν, καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου.

---

¹ Ezzel szemben lásd 12,13: ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ (*hogy szaván fogják*).

² Ezt a tényt jól szemlélteti az alábbi történet a két kortárs rabbiról, Sammajról és Hillélről: „Történt, hogy egy pogány Sammaj elé lépett és így szólt hozzá: «Végy fel engem a zsidóságba, azzal a feltétellel, hogy az egész Thórára megtanítasz, míg féllábomon meg tudok állni.» Sammaj a mérőrúddal, mely a kezében volt, elkergette a pogányt. Elment Hillélhez. Ez felvette őt a zsidóságba. És így szólt: «Amit magadnak nem kívánsz, azt ne tedd másnak. Ez az egész Thóra. A többi csak a magyarázata. Menj és tanuld meg.»» A *Talmud könyvei*, Budapest 1921-1923, 96.

Márk:

Ἄκουε, Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστίν, καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου.

Lev 19,18 (LXX): ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

Márk: ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

Eltérés csak a MTövn 6,4-5 szövegét illetően figyelhető meg. Az ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου helyett az ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου szerepel. Mindkettő jelentése: „teljes erődből”. Az ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου (*teljes elmédből*) kifejezés nem szerepel a Septuagintában, s a héber szövegben sincs megfelelője. Bizonyára az előző kitétel – ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου (*teljes lelkedből*) – egyfajta kiegészítő értelmezéseként került ide. Így válik nyilvánvalóvá, hogy a ψυχὴ főnév, amely életerőt is jelenthet, az öntudat értelmében szerepel itt.

d) Az írástudó helyeslő megjegyzésében az Isten szeretetére vonatkozó parancs némileg eltér: nem találhatók az ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς (*teljes lélekből*) és az ἐξ ὅλης τῆς διανοίας (*teljes elméből*) kitételek. Helyettük az ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως (*teljes értelemből*) olvasható. Mivel a σύνεσις főnév jelentése: „értelem”, „belátás”, ezért pusztán csak egy rokon értelmű szóval történő helyettesítésről van itt szó.

Mondanivaló

Az írástudó az „első parancs” felől érdeklődött, Jézus viszont egy „másodikat” is említ, majd kijelenti: „*Ezeknél nincs más nagyobb parancsolat*” (31. v.). Ezzel az Isten, illetve a felebarát iránti szeretetre vonatkozó parancsokat, amelyek az Ószövetségben különböző könyvekben szerepeltek, a legszorosabban összekapcsolja, s nyilvánvalóvá teszi: az Isten iránti szeretet sohasem választható el a felebaráti szeretettől. Az írástudó egyetértése azt mutatja, hogy Jézusnak a sajátos eljárása nem teljesen idegen a korabeli zsidóság szellemétől, hiszen az istenszeretet és a felebaráti szeretet összetartozása, illetve a szeretetnek a kultikus áldozatokkal szembeni elsőbbsége zsidó kö-

rökben is kifejezésre jut.³ Persze az is ki kell mondani, hogy a két parancsnak ilyen nyílt összekapcsolására és a Törvény foglalatává való nyilvánítására a korabeli zsidó iratokban nincs példa. Az a mondat, hogy az írástudó nem jár messze Isten országától, ezt jelzi: a szeretet elsőségének az elismerése igen közel visz Isten országához, de ahhoz, hogy valaki abba beléphessen még valami szükséges. Jézus követőjévé kell válnia, hiszen Isten országa Jézus által és Jézusban válik valósággá.

2. Máté változata: 22,34-40

Szövegkörnyezet

A főparancsra vonatkozó párbeszéd Máténál is a jeruzsálemi vitabeszédek egységéhez (21,23-23,39) tartozik. Mivel Máté a Márkevangeliumban található szövegekhez egyéb szövegeket is hozzákapsolt (példabeszéd a két fiúról: 21,28-32; példabeszéd a királyi menyegzőről: 22,1-14; vádbeszéd az írástudók és a farizeusok ellen: 23,1-39), s mivel maga a vizsgálat tárgyát képező párbeszéd is némileg más jellegű – nem egyszerű párbeszéd, hanem vitabeszéd –, ezért a szakasz ebben az iratban nem tölt be olyan átvezető szerepet, mint Márknál.

A párbeszéd menete

– Bevezetés: a farizeusok gyülekezése; egyikük kísértő célzatú fellépése (34-35. v.).

– Kérdés: megszólítás – kérdés a „nagy parancsra” vonatkozólag (36. v.).

---

³ Alexandriai Philón, aki Jézus kortársa volt, a hívő ember számára két alapvető kötelezettséget említ: Isten felé jámborság és szentség, az emberek felé pedig nagylelkűség és igazságosság (*De specialibus legibus* II 15). A Tizenkét Pátriárka Végrendeletei néven ismert gyűjteményben (Kr. e. II – Kr. u. I.) több figyelemre méltó felszólítás olvasható: „Szeressétek az Urat és felebarátaitokat, a szegényeken, meg erőtleneken könyörüljete!” (Isszakár végrendelete V,2). „Egész életeteken át szeressétek az Urat, de egymást is igaz szívvel” (Dán végrendelete V,3). „Féjétek az Urat, szeressétek felebarátaitokat” (Benjámin végrendelete III,3). Mindazonáltal nem hallgathatjuk el, hogy a szóban forgó gyűjtemény teljes egészében csak görög változatban maradt ránk, amelyben keresztény betoldások is felfedezhetők. Tehát a Végrendeletekre való hivatkozásoknál némi óvatosságra van szükség.

– Jézus válasza két lépésben, s egy összegzéssel kiegészítve
(37-40. v.):

Isten szeretete a MTörv 6,5 szerint,
mint legnagyobb és első parancs (37-38. v.);
a felebarát szeretete a Lev 19,18 szerint,
mint második parancs (39. v.);
összegzés: a két parancs a törvény és a próféták foglalata.

A párbeszéd menetét, vagyis a szerkezetet illetően Márk változatához viszonyítva két figyelemre méltó eltérés van: 1) Jézus válaszában végén Máténál rövid összegzés található; 2) a párbeszéd feltűnően rövidebb, hiszen hiányzik az írástudó egyetértő nyilatkozata és Jézus dicsérete az írástudó felé.

Nyelvi sajátosságok

a) A kérdező személyt Máté a νομικός (*törvénytudó*) megnevezéssel illeti (szemben Márkkal, aki a γραμματεὺς = *írástudó* szót alkalmazza). Ugyanakkor a farizeusok csoportjához való tartozása is hangsúlyos. A szóban forgó törvénytudó ugyanis 34. vers alapján egy közelebről meg nem határozott farizeusi csoport képviselőjeként lép fel. Az a tény, hogy az ἐπηρώτησεν (*megkérdezte*) igéhez a πειράζων (*kísértve*) participium kapcsolódik, azt mutatja, hogy a kérdés nem pusztán érdeklődésből hangzik el. A törvénytudó igazából felül kívánja vizsgálni Jézus álláspontját.

b) Márktól eltérően Máténál a törvénytudó a διδάσκαλε (*mester*) megszólítással kezdi kérdését. A kérdés tárgya: ἐντολὴ μεγάλη (*nagy parancs*). Ugyanakkor a MTörv idézése után ez olvasható: ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολὴ (*a nagy és első parancs*). A „nagy” (μεγάλη) jelzőt nyilván a „legnagyobb” értelmében kell itt felfogni. „A héberben és az arámban ugyanis nincs fokozás, s a felsőfokot is az alapfok fejezi ki.”⁴

c) Az idézetet illetően mindenekelőtt az a feltűnő, hogy teljesen elmarad a MTörv 6,4 mondata, amely Isten egyetlenségét hangsúlyozza. Így csak az Isten szeretetére vonatkozó felszólítás áll a fi-

---

⁴ JAKUBINYI GY., *Máté evangéliuma*, Budapest 1991, 247.

gyelem középpontjában. Márktól eltérően, de a Septuagintához hasonlóan, a szeretet „mértékét” három tag jelzi: ἐν ὄλῃ τῆ καρδία σου καὶ ἐν ὄλῃ τῆ ψυχῆ σου καὶ ἐν ὄλῃ τῆ διανοία σου (*teljes szíveddel és teljes lelkeddel és teljes elméddel*). Ugyanakkor hiányzik a Septuagintában szereplő δύναμις (erő), viszont jelen van a Márknál többletként megjelenő διάνοια (értelem, elme). Jelentős eltérés mind a Septuagintához, mind Márk változatához képest, hogy a főnevek előtt nem az ἐκ (-ból, -ből), hanem az ἐν (-val -vel) prepozíció áll.

Mondanivaló

Az Isten és a felebarát iránti szeretet parancsainak szerves összetartozása Máténál is nyilvánvaló. Együttal az is kifejezésre jut, hogy a két parancs voltaképp az egész Ószövetség summázatának tekinthető. „A törvény és a próféták” kifejezés (40. v.) ugyanis az akkori szóhasználatban magát az Ószövetséget jelöli. E kifejezés által a főparancsra irányuló párbeszéd szoros kapcsolatba kerül a hegyi beszéddel, amelyben éppen „a törvény és a próféták” beteljesedéséről van szó. Az 5,17-ben Jézus ezt a kijelentést teszi: „Ne gondoljátok, hogy feloldani jöttem a törvényt vagy a prófétákat. Nem feloldani jöttem, hanem beteljesíteni.” Az Ószövetség beteljesítése, amely Jézus küldetésének célja, a szeretetre való összpontosításban áll. Ezt a 22,34-40-en kívül a 7,12 is alátámasztja, amelyben az ún. aranyszabály olvasható: „Mindazt tehát, amit akartok, hogy nektek tegyenek az emberek, ti is tegyétek meg nekik. Mert ez a törvény és a próféták.” Ez a mondat felfogható úgy, mint egyfajta értelmezése annak, ami a főparancs második tagjaként szerepel: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.”

3. Lukács változata: 10,25-28(29-37)

Szövegkörnyezet

Lukácsnál az írástudó és Jézus párbeszéde nem a jeruzsálemi vitabeszédek között található, hanem a jeruzsálemi útról szóló főrészben (9,51-19,27), azon belül is az út első szakaszáról szóló egységben (9,51-13,21).⁵ Ebben az egységben formai és tartalmi szempontból egyaránt meglehetősen eltérő szövegek olvashatók. A

⁵ A Lukács-evangélium szerkezetét illetően vö. Kocsis I., *Bevezetés az Újszö-*

pontból egyaránt meglehetősen eltérő szövegek olvashatók. A Lk 10,25-28(29-37) közvetlen környezetében – vagyis a bennünket érdeklő párbeszéd előtt és után – az alábbi szakaszok találhatóak: a hetvenkét tanítvány elküldése és visszatérése (10,1-20); Jézus öröme (10,21-24); Mária és Márta története (10,38-42); az Úr imádsága és Jézus tanítása a kérióimáról (11,1-13). Ezt figyelembe véve kimondhatjuk: Lukácsnál a szeretet parancsára vonatkozó párbeszéd nem áll oly szoros és egyértelmű kapcsolatban a szövegkörnyezettel, mint Márknál és Máténál.

A párbeszéd menete

– Bevezetés: a törvénytudó megjelenése (25a v.).

– Kérdés: megszólítás – kérdés az örök élet elnyerését biztosító cselekvésre vonatkozólag (25b. v.).

– Jézus ellenkérdése: utalás a törvényre (26. v.).

A törvénytudó válasza: az MTörv 6,5 és a Lev 19,18 idézése (27. v.).

– Jézus konklúziója: dicséret, majd cselekvésre való buzdítás (28. v.).

A párbeszéd menetét illetően Márkhoz és Mátéhoz viszonyítva jelentős eltérések figyelhetők meg. Lukácsnál a törvénytudó kérdésére, amely nem az első vagy a legnagyobb parancsra, hanem az örök élet elnyerését biztosító cselekvésre vonatkozik, Jézus ellenkérdéssel válaszol. Az Isten és a felebarát szeretetére vonatkozó parancsokat nem Jézus, hanem az írástudó idézi. Ugyanakkor a márki változathoz némileg hasonlítható az a tény, hogy az idézetet követően folytatódik a párbeszéd. Ám a folytatás Lukácsnál annyira más jellegű – kérdés a felebarát kilétére vonatkozólag és válaszként az irgalmas samaritánus példabeszéde –, hogy közvetlen összehasonlításra nincs lehetőségünk.

Nyelvi sajátosságok

a) Mátéhoz hasonlóan Lukács is a νομικός (*törvénytudó*) megjelöléssel illeti a kérdező személyt, a kérdést pedig az ἐκπειράζων

(*kísértve*) szó által ő is „kísértésnek”, felülvizsgálatnak minősíti. Közös vonás még, hogy a törvénytudó Lukácsnál szintén a διδάσκαλε (*mester*) megszólítással kezdi kérdését. Máté és Lukács közös elemének lehetne még az ἐν τῷ νόμῳ (*a törvényben*) kifejezést tekinteni, bár az Máténál a törvénytudó kérdésében, Lukácsnál viszont Jézus ellenkérdésében szerepel.

b) Az idézetet illetően mind Márkkal, mind Mátéval kimutatható némi rokonság. Márkhoz hasonlóan a szeretet mértékét négy tag jelzi, bár a végén sorrendváltozás figyelhető meg: ἐξ ὅλης [τῆς] καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχυί σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου (*teljes szívedből és teljes lelkeddel és teljes erőddel és teljes elméddel*). Ugyanakkor, leszámítva az első tagot, az egyes szavakat az ἐν (-ban) prepozíció vezeti be, éppúgy, mint Máté változatában. Emellett Mátéhoz hasonlóan Lukács szövegében sem szerepel a MTörv 6,4 mondata.

Megállapítható tehát, hogy Lukács szövege több ponton hasonlóságot mutat Máté szövegével, s e tekintetben főképp az a) pontban felsorolt megegyezések érdemelnek figyelmet. Felmerül a kérdés, hogy ezek a megegyezések megmagyarázhatók-e azzal, hogy mindkét evangélista ugyanabban a formában dolgozta át Márk szövegét, vagy pedig Márktól független forrásra (Q) vagy forrásokra (Q és SLk) kell itt gondolni. Lukács esetében, az irgalmas samaritánus példabeszédével való szoros kapcsolat miatt, egy Márktól független forrás lehetősége még inkább valószínűvé válik.

Mondanivaló

Az Isten és a felebarát iránti szeretet parancsának összetartozása Lukács változatában is egyértelmű. Sőt azáltal, hogy Márktól és Mátétól eltérően a Lev 19,18-ből vett idézetet nem előzi meg külön bevezető mondat, a két, eredetileg különálló elírás egyetlen parancssá formálódik. Mivel a bevezető kérdés nem pusztán az előírások közül kiemelkedő első parancsra, hanem az örök élet útjára irányul, ezért Lukács a másik két szinoptikusnál nyomatékosabban adja tudunkra: nem elegendő az elméleti ismeret, hanem annak életre váltása is nélkülözhetetlen.

É l ő I g e

BIBLIAISKOLA

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Vágvölgyi Éva

Új Exodus

„Ne gondoljatok a régi dolgokra, és az elmúltakra ne figyeljete! Íme én újat cselekszem, most sarjad, talán nem tudjátok?” (Iz 43, 18-19)

A.) Alapgondolat

Az új Exodus kiindulási pontja és alapja Deuteroizajásnál, hogy Jahve nem gondol többé Izrael bünére, amely törésre vezetett az elődöknél (Iz 43,25; 40,1k), hanem egy feltétel nélküli igenről beszél Izraelnek, „mert drága vagy szememben, becses vagy, és én szeretlek téged” (Iz 43,4). Az ezáltal lehetségessé vált új kezdetet írja le Deuteroizajás az új Exodusban, az egyiptomi szolgaságból való kivonulás képeire támaszkodva. De az új Exodus nem annyira a babiloni fogságból való szabadulást jelenti, hanem sokkal inkább *Exodus az Istentől eltávolodottság fogságából és az Isten nélküli sötétségből*. Az Iz 40 programszerű nyitószövege ezért Jahve új érkezését hirdeti meg népéhez a pusztában. A fogság pusztájának úttalanságában kell utat létesíteni, amelyen Jahve dicsősége megmutatkozik, és ki tud nyilvánulni. Ennek megfelelően az új Exodus célja természetesen egy konkrét hazatérő út is Jeruzsálembe, de nem új honfoglalásról van szó, hanem Isten uralmának kinyilvánulásáról az egész világ számára (Iz 52,7k). Még ki is emeli: A cél *nem egy részleges honfoglalás, hanem Isten egész világra kiterjedő uralma*. Az új Exodus jövőképe túllép az első Exodus szűk látókörén, a két nép közötti ellen-

téten és minden nemzeti szükségén. Az új Exodusban az egész emberiség részt vesz Izrael üdvösségében: „Meglátja a föld minden háttára Istenünk szabadítását” (Iz 52,10). A fogság pusztaságán át Izrael lesz az eszköze Isten uralma megvalósulásának. A népek számára ki tudja nyilvánítani Isten igazságát és igazát (Iz 51,4), mert Jeremiás szerint az új szövetség ígérését, a Törvényt, Isten uralmának életrendjét a szívében hordozza (Iz 51,7). Ezáltal bevonja a nemzeteket az új Exodus dinamizmusába; Sionhoz jönnek, a megújult istennéphez, ahol megtapasztalják Jahve királyi uralmát. Az új Exodus egyetemes perspektívája azért lehetséges, mert *nem kapcsolódik össze Izrael ellenségeinek megsemmisítésével, mint az első Exodus*. Ez nem más nép számlájára történő megszabadulás. Ilyen megszabadulás nem lesz a jövőben; ez állandó fenyegetettségben lenne az ellenségességtől és gyűlölettől. Az új Exodus teológiai vezető alakja ezért Isten szolgája, aki „a kialvó mécsbelet nem oltja el” (Iz 42,3), aki az erőszakról való lemondással és a szenvedés elfogadásával tanúsítja a kiengesztelődés és a szeretet világmegváltoztató erejét (különösen Iz 50,4-9 és 52,13-53,12), és így a világ népeit átalakítja. Miközben az első Exodus az egyiptomiak hullahegyeit hagyja hátra, és haldoklók kiáltása kíséri, és így akkor a kanócot eloltják, az új Exodust még a „sakálok és struccmadarak” is ujjongással kísérik, amelyek pedig normál körülmények között a halálhörgést kísérik vinnyogásukkal, és a halált jelképezik (Iz 43,14k). Mindez a nemzetek aktív közreműködésével fog történni (Iz 49,22k). Igen, az új Exodust ég és föld, minden állat és az egész természet ujjongása fogja kíséreni (pl. 49,13); békét fog hozni, amelyben megszűnik minden ellenségesség és idegenség és a világ mindenki otthonává válik.

B.) Az új Exodus

16 Így szól az Úr,
aki utat készített a tengerben,
és a hatalmas vizekben ösvényt;
17 aki kihozott kocsit és lovat,
hadsereget és hőst,
akik együtt fekszenek, nem kelnek fel többé,
kialudtak, mint a mécsbél, és elhamvadtak:

18 »Ne gondoljatok a régi dolgokra,
és az elmúltakra ne figyeljetek!
19 Íme, én újat cselekszem,
most sarjad, talán nem tudjátok?
Igen, utat készítek a sivatagban,
és a pusztában folyókat.
20 Dicsőít majd engem a mező vadja,
a sakálok és a struccmadarak,
mert vizet adtam a sivatagban,
folyókat a pusztában,
hogy megitassam népemet, az én választottamat.
21 A nép, melyet magamnak formáltam,
dicséretemet hirdeti majd. (Iz 43,16-21)

Új az új Exodusban

1. Az új Exodus Istene: nem harcos, hanem vigasztaló és teremtő

9 Ébredj, ébredj, öltözz erőbe, az Úrnak karja!
Ébredj, mint a hajdankor napjaiban,
a régmúlt nemzedékek idején!
Vajon nem te vagy, aki kettéhasítottad Ráhábot,
aki átdöfted a sárkányt?
10 Vajon nem te vagy, aki kiszárítottad a tengert,
a nagy mélység vizét,
s aki úttá változtattad a tenger mélyét,
hogy átkeljenek a megváltottak?
11 Akiket az Úr kiváltott, visszatérnek,
ujjongással jönnek a Sionra,
és örök öröm lesz a fejük felett;
vidámság és öröm éri őket,
elfut a bánat és a sóhaj.
12 Én, én vagyok vigasztalótok!
Ki vagy te, hogy félj halandó embertől,
ember fiától, aki olyan, mint a fű?
13 Megfeledkeztél az Úrról, alkotódról,

aki kifeszítette az eget,
és megalapozta a földet;
és féltél szüntelenül, egész nap
a sanyargató haragjától,
aki pusztításra készült.

De hol van már a sanyargató haragja?

14 Gyorsan kiszabadul a megkötözött,
nem hal meg a veremben,
és nem fogy el kenyere.

15 Mert én vagyok az Úr, a te Istened,
aki felkavarom a tengert, és zúgnak hullámai;
Seregek Ura az én nevem.

16 Szádba helyeztem igéimet,
és kezem árnyékával takartalak be,
amikor kifeszítettem az eget,
és megalapoztam a földet,
s azt mondtam Sionnak: »Az én népem vagy.« (Iz 51,9-16)

13 Az Úr, mint a hős, kivonul,
mint harcos, felszítja indulatát;
felrivall és csatakiáltást hallat,
ellenségei felett diadalmaskodik.

14 »Régóta hallgattam,
némán türtőztettem magam;
de most nyögök, mint a szülő asszony,
zihálok és lihegek egyszerre. (Iz 43,13k)

2. A cél: világbéke

10 Énekeljete az Úrnak új éneket,
dicséretét a föld végéről,
ti, akik a tengerre szálltok,
s mindazok, amik azt betöltik,
a szigetek és azok lakói!

11 Zengjen a puszta és városai,
a falvak, ahol Kedár lakik;
ujjongjanak a kőszikla lakói,
a hegyek tetejéről kiáltsanak!

12 Adjanak az Úrnak dicsőséget,
és dicséretét a szigeteken hirdessék! (Iz 42,10-12)

7 Milyen szép a hegyeken
annak lába, aki örömhírt hoz,
aki békét hirdet, aki jó örömhírt hoz,
aki szabadulást hirdet; aki azt mondja Sionnak:
»Királyként uralkodik Istened!«

8 Hallgasd! Őreid felemelték hangjukat,
együtt ujjonganak,
mert szemtől szemben látják,
amikor visszatér az Úr Sionra.

9 Örvendjétek, ujjongjatok együtt,
Jeruzsálem romjai!
Mert megvigasztalta népét az Úr,
megváltotta Jeruzsálemet.

10 Felfedte szent karját az Úr,
minden nemzet szeme láttára;
és meglátja a föld minden határa
Istenünk szabadítását. (Iz 52,7-10)

3. Az út: Isten vezetésére hagyatkozni

16 Vakokat vezetek olyan úton,
melyet nem ismernek,
és ismeretlen ösvényeken járatom őket;
a sötétséget világossággá teszem előttük,
és a göröngyös helyeket egyenessé.
Ezeket a dolgokat teszem velük,
és nem hagyom el őket.« (Iz 42,16)

11 Távozzatok, távozzatok, jöjjetek ki onnan,
tisztátalant ne érintsetek!
Jöjjetek ki közepéből, tisztuljatok meg,
akik az Úr edényeit hordozzátok!

12 Hiszen nem kell sietve kijönnötök,
sem futva mennetek, mert az Úr megy elöttetek,
és Izrael Istene zárja sorotokat. (Iz 52,11k)

C.) Bevezetés

1. Letenni a múltat és megragadni a jövőt, kiszabadulni a múlt fogságából és így képessé válni egy új életre

A tapasztalt ember nem csak olyan embert jelent, aki tapasztalatokban gazdagon pillant vissza a múltjára, hanem ugyanakkor olyan valaki is, aki mindig nyitott az új tapasztalatokra. Ez a nyitottság természetesen nem magától értetődő. Gyakorta a szerzett tapasztalatok belénk épülve megszilárdulnak, megcsontosodnak és fogságba ejtenek bennünket. Belemerevedünk egy állapotba, és attól a pillanattól kezdve nem vagyunk képesek többé arra, hogy eddigi tapasztalataink határát átgondolva befogadjuk az újakat, és számot vessünk velük.

Deuteroizajás fáradhatatlanul próbálkozik azzal, hogy hallgatóságát az addigi tapasztalatok fogságából kiszabadítsa, és nyitottá tegye őket egy új életre. Valami új növekszik, nem veszitek észre? (vö. Iz 43,19)

A szentírási részlet bevezető szavai annak a nehézségnek járnak utána, hogy az ember hogyan tudja az új lehetőségeket megragadni és ne ragadjon le az addigi tapasztalatainál. Egy karikatúra ábrázolása ad impulzust az Iz 43,19 átgondolásához. A rajzon egy láblánc látható egy óriási vasgolyóval, amely a fogságot és a rabságot jelképezi. A rajz azt az állapotot ábrázolja, ahogy az ember oda van lánccolva ehhez a vasgolyóhoz, és közben nem veszi észre a változás jeleit, mert a tekintetét odavonzó nagy fekete golyó mindent elnyom. Az új, ami fölsejlik, egy jelentéktelen kis virág. Az alsó képen a virág átnő egy keresztbe, amely meglepetés szerűen erőre kap és szét-töri a láncot. Az alsó képen a virág ereje átváltozik a kereszt erőtlenségébe rejtett erővé.

2. Régi és új Exodus

a.) Az új korszak bejelentése

A száműzöttek bánatosan néznek vissza nagy és boldog történelmi múltjukra, mindenek előtt Isten nagy szabadító tetteire az Exodus során, amelyre hajdani történetük alapozódott. A jelenben ebből na-

gyon keveset éreznek, mert tekintetüket az elmúlt dicsőségre szegezik. Ezzel a jövő nélküli magatartással helyezi szembe Deuteroizajás az új Exodus vízióját. Ő Istennek a kivonulásban történt szabadító tettét nem a múltban lejátszódott egyszeri eseménynek fogja fel, mint a hallgatói, hanem Istennek a jelenben véghez vitt új működéséként. Ezért az Iz 43,16-21 szövege alapvetően három részre tagolható:

1. Emlékezés a régi Exodusra, és a Vörös-tengeri csodára, amikor Jahve megsemmisítette az Izraellel ellenséges katonai hatalmat (16. v.).

2. Felszólítás, hogy ne gondoljanak többé erre a régi Exodusra, mondhatni felejtsek el, és helyette teljes figyelmüket a jelenben előkészülő történetre fordítsák, arra, amit Isten most tesz (18-19ab v.).

3. Ennek az újnak a leírása az Exodus tradicionális képeiben történik, de más jelentékeny képekben is, mint a fenti, az első Exodus leírásaiból kiválasztottak. Nem a Vörös-tenger és az ellenség megsemmisítése van a középpontban, hanem Izrael csodálatos megőrzése a pusztában: a puszta úttá válik, és a sivatagban források fakadnak, amelyekből Izrael szomját olthatja (19cd és 20k v.).

Az első és a harmadik rész szembeállításával megadja az első választ arra a kérdésre, hogy mi ez az új Exodus: az új Exodusban nem győztesről és legyőzöttről van szó, a megszabadulás nem Izrael ellenségeinek megsemmisítése árán történik. Az új Exodust nem halálhörgések kísérik (a megsemmisített egyiptomiak életének kioltása), hanem ebben a szövegben a vadállatok, más szövegekben az egész világ öröme és ujjongása kíséri. Így ez az új Exodus azt célozza, mint ahogy más szövegek megvilágítják, ez nem egy részleges honfoglalást, hanem az egész világra kiterjedő békét jelent.

Hogyan utasítja el Deuteroizajás az első Exodust: nem könnyelmű vagy eretnek, hanem azt mondja: Felejtsetek el az első Exodust. A szöveg visszatükrözi Deuteroizajás és legfőképpen a fogság alatti próféták alaptapasztalatát, tudniillik a törés tapasztalatát Izrael történetében; ezt a törést ábrázolja a régi és az új fogalmának leírásában (vö. 42,9k és 48,6). Ott az első Exodus kitörés-történetének nincs jövője. Egy nép megszabadulása egy másik nép megsemmisítése árán önmagában nem hoz továbblépést. A reményt csak valami minőségi-

leg új dolog tudja megnyitni: a részleges szabadságvágy egy univerzális megszabadulásban oldódik fel. Ez az új, szemben a régivel. Deuteroizajás azt prédikálja, hogy most van ez a korforduló.

b.) Mi az új az új Exodusban

Isten az új Exodusban:

Nem harcos, hanem vigasztaló és teremtő

51,9-16: A szöveg első felében (9-11, v.) a rémült nép kiált az erős Istenhez, hogy semmisítse meg ellenségeit. A régi idők istenküzdelme győztesének, a fáraó legyőzőjének újra harci erővel kell háborús hőssé válnia. Válaszában Jahve (12-16. v.) kiigazítja ezeket az elvárásokat: ő vigasztaló és nem győzelmes háborús hős; teremtő életerő és nem háborús megsemmisítő.

42,13k: Ebben a kis szövegben egy fordulat következik be: a megelőző versekben egy beszéd az Úr dicsőségét hirdette az egész világnak. Hogyan mutatja be ezt a dicsőséget? A 13. vers egy győzelmes háborús hősről fest képet. A 14. versben azonban maga Jahve hirtelen másféle hangon szólal meg: A 13. vers háborús kiáltása átvált a szülő asszony kiáltásává. Jahve nem háborús hős, hanem egy szülési fájdalmakban fekvő asszony, aki nem háború halálos erejét, hanem teremtő életerőt, új életet hoz világra.

Az új Exodus célja: az egész világ békéje

42,10-12: Az új Exodus láttára az egész világ ujjongva örül. Nyilvánvalóan azért tud az egész világ örvendezni, mert nem a győzteseknek és legyőzötteknek, hanem mindenkinek szól. A dal, amit Isten a világnak énekel ezért egy új ének, nem a régi győzelmi dal a Vörös tengerről és az ellenség megsemmisítéséről.

52,7-10: Az új Exodus célja egy átfogó üdvösség és béke, nem ember uralma ember felett, hanem Isten uralmának kezdete népe között. Isten uralmának megvalósulása Izraelben az egész világ számára békét és üdvösséget hoz.

Út a cél megvalósításához: Isten vezetésére hagyatkozni

42,16: Az új Exodus csak akkor valósul meg, ha a nép, mint egy vak hagyja magát vezetni az ismeretlen úton: tehát az út az nem mindig ismert és akart, hanem ismeretlen. Mégis nyitottan kell menni és az utat menet közben kell felfedezni, kilépve önmagunkból Isten vezetésére kell hagyatkozni, és számolni kell azzal, hogy az ember az eldöntendő út szempontjából teljesen vak, és csak Isten vezetésére kell hagyatkoznia.

52,11k: Isten úgy vezet, mint egy pásztor, aki nyája előtt megy és mutatja az utat és a vonulást egyúttal hátulról is lezárja és összetartja. Az új Exodusra ezért nem mint a fogságból vagy rabszolgaságból való menekülésre, vagy mint egy pusztító hadseregtől való megfutamodásra van szükség. Mindössze annyit jelent, mint egyedül Isten vezetésére hagyatkozni.

3.) Ivan Steiger karikatúrája az 43,19-hez

Íme én újat cselekszem, most sarjad, talán nem tudjátok?

Ld. az 40. oldalon

4.) Várakozás

**Egy nagy
várakozásban élsz,
de várakozásodnak
nincs semmi célja.
Ez a várakozás
csupa elvadás.
Az elvárásokból pedig
nem fakad élet,
az élet belefulladás
a sok várakozásba
és meghal.**

**Hagyd el a halálnak
ezt a helyét
Kelj útra,
ne ígérj semmit.
Talán akkor
egy útkanyar
Elhozza számodra
amit várni
sem mertél.**

Hedvig Fornander
(ford. Vágvölgyi Éva)

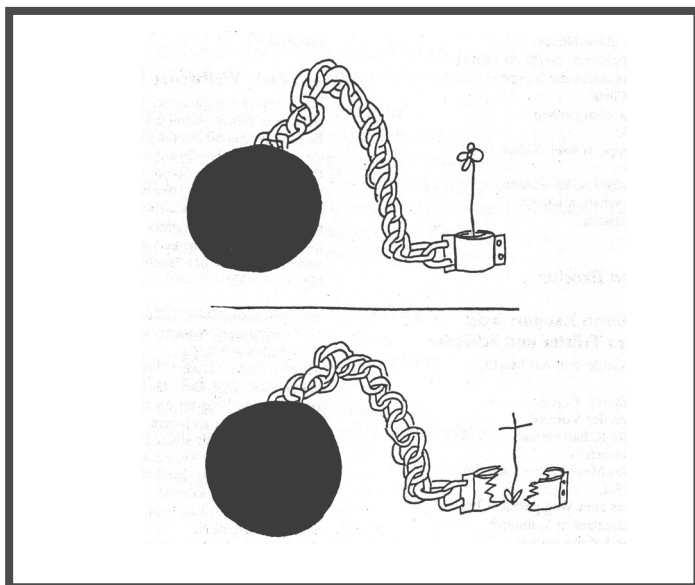
D.) Óravázlat

Feladat	Módszer	Eszközök, időtartam
1. Ének: Énekelj az Úrnak	Ének kottából	Énekelj az úrnak I 16. o. a, 5 perc
2. Csoportos beszélgetés az Iz 43,19-hez készült karikatúráról a következő kérdések alapján: - Mit látok a rajzon? (lásd Bevezetés 1. 3.) - Milyen asszociációk jutnak eszembe a képpel és a szöveggel kapcsolatban? Végezetül elolvassák a Várákozás c. verset (lásd Bevezetés 4.)	Csoportos beszélgetés az óravezető irányításával	Fénymásolt rajz, fénymásolt vers 10 perc
3. Régi és új Exodus Szövegmunka a.) A korforduló bejelentése (Iz 43,16-21) A résztvevők közösen elolvassák a szöveget, majd a következő lépésben kidolgozzák a szöveg tartalmi tagolását (lásd Bevezetés 2a.). Segítő kérdések: - Mit mond Jahve? - Mit mond Jahvéról? - Mi volt a régi és mi az új? - Mi különbözteti meg az újat a régitől? Csoportos beszélgetés a megfigyeltekről és az eredmények összegyűjtése és kiegészítése. Elmélyítő tanítás a két kérdéshez: - Miért beszél Deuteroizajás a régi Exodusról ilyen nyersen? - Mi az új az új Exodusban? A következő lépés az új elmélyítése és kifejtése az új Exodusban a különböző szövegek alapján. Ezek a szövegek nem nagyon szorulnak elemző erőfeszítésre. A lényeg mindenekelőtt a szövegek új gondolatainak megragadásával táruul fel, és ha kapcsolatba hozzuk a saját életünkkel.	Csoportos munka az óravezető irányításával	Szentírási szöveg, tábla, kréta jegyzetfüzet, ceruza 40 perc

<i>Feladat</i>	<i>Módszer</i>	<i>Eszközök, időtartam</i>
<p>b.) Az új az új Exodusban Az új Exodus Istene: nem harcos, hanem vigasztaló és teremtő (Iz 51,9-16) A szöveg szerkezete lehetővé teszi, hogy ketten olvassák fel. Ezt csoportos megbeszélés követi a következő kérdések alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mit szeretnének a száműzöttek az első részben Istenüktől, és mi rejtezik a kívánságuk mögött? (Az óravezető megadja a szükséges információkat a szövegben lévő mitikus képekhez, mint a teremtés vagy a Vörös-tengeri csodában Jahve ábrázolása, mint győzedelmes Isten a harcban) - Mennyiben felel meg Jahve válaszában ennek a váagnak, és mennyiben igazítja azt ki? - Miben áll Jahve hatalma, miben nem? <p>Összefoglalásul két résztvevő felolvassa a 42,13k.-t, majd ezt követi a csoportos beszélgetés a szöveg kétféle istenképéről: Hogy tesz nekem az egyik, és hogy a másik? (lásd Bevezetés 2b.)</p> <p>Az új Exodus célja: az egész világ békéje Közösen elolvassák a szöveget és tudatosítják a szöveg kijelentéseit, mint Jahve új tetteinek következményét (lásd Bevezetés 2b.)</p> <p>Út a cél megvalósításához: Isten vezetésére hagyatkozni (Iz 42,16; 52,11k) A szövegek elolvasása után körkérdés a központi mondatról „Vakokat vezetek olyan úton, amelyet nem ismernek”: Mit szölok ehhez a mondathoz? Ez a mondat visszavezet az egység alapmotívumához: „Ne gondoljatok a régi dolgokra”, „íme én újat cselekszem” (lásd Bevetés 2b. Alap gondolat)</p>	<p>Csoportos munka az óravezető irányításával</p> <p>Csoportos munka az óravezető irányításával</p> <p>Csoportos beszélgetés az óravezető irányításával</p>	<p>Szentírási szöveg, tábla, kréta jegyzetfüzet, ceruza</p> <p>25 perc</p> <p>Szentírási szöveg, tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza, 10 perc</p> <p>Szentírási szöveg, tábla, kréta jegyzetfüzet, ceruza</p> <p>20 perc</p>

<i>Feladat</i>	<i>Módszer</i>	<i>Eszközök, időtartam</i>
4. Befejező ima, ének Iz 43,18-21	Néhány perc csendes egyéni elmélkedés a szövegről, majd spontán ima, ének	Szentírási szöveg, kotta, gyertya 10 perc

A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat budapesti Központjában „**Élő Ige**” címmel **bibliaiskola** működik (szeptembertől júniusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig). Jelen füzetünk a kilencvenegyedik óra anyagát tartalmazza.

Budapest, 2015. szept. 1. Szeretettel:

Vágvölgyi Éva óravezető
Tarjányi Béla szakmai vezető

Dolgozatírás a bibliáórán

Ne tessék megijedni, ez nem olyan volt, mint az iskolában. Csak annyit mondtam a Biblia-kör tagjainak, hogy a következő foglalkozásra hozzanak írószerszámot. Nagyot néztek, mire azt válaszoltam, hogy dolgozatot írunk (nyugalmazott tanár vagyok, így logikus volt a megfogalmazás). Érdeklődtek, hogy talán Jeremiásból? (ti. az előző hetekben az ő könyvét tanulmányoztuk). Nem, válaszoltam, csak úgy általában a Szentírásból.

Elkészítettem a dolgozatlapot: A4-es lap, felül a cím: Számomra a Szentírás... Bal oldalon, függőlegesen egymás alá, kb. másfél centiméteres távolságban az abc betűi. A feladat az volt, hogy minden betűhöz keressenek egy olyan szót, amellyel befejezhetik a címet. Hogy jobban megértsék, az első sorba, az a betűhöz beírtam azt, hogy *ajándék*. Összeolvasva a címmel tehát: *a Szentírás számomra ajándék*.

Felhívtam a figyelmüket, hogy ne álljanak le, ha egy-egy betűnél nem jut eszükbe megfelelő felelet. Menjenek tovább, írják le azt a szót, amelyik más betűvel már beugrott, és később térjenek vissza oda, ahol elakadtak.

Számomra feltűnően gyorsan készen lettek. Volt, aki 2-3 megoldást is talált ugyanarra a betűre. Aztán beadták a „dolgozatot” kicsit félve, de ezt hamar eloszlattam, hogy nem fogok osztályozni. Gyorsan átfutottam a lapokat, és visszaadva azt kértem tőlük, hogy mindenki olvasson fel három szót a saját gondolatai közül, hogy tegyük azokat közkinccsé. Majd felszabadulva, mosolyogva mondták: jó volt, csinálj máskor is ilyet!

„A nép szava – Isten szava.” Ezért néhány hónap múlva jött a „matek-dolgozat”. Elég sok szám van a Szentírásban, melyekről illik (illene) tudnunk. Nagyanyánktól hallottunk egy régi, kérdésekből álló mondókát, melyre a felelet a Szentírásból való. Itt is A4-es lapot használtunk. Bal oldalon, a számok egymás alatt 1-10-ig. Eddig tartott a mondóka. Felnöttek számára ezt kevésnek találtam, s ezért meghosszabbítottam ily módon: 11, 12, 24, 25, 30, 40, 50, 70, 5.000, 144.0000.

Mestereknek Mestere, mondd meg mi az egy!	
1	Egy az Isten, a Jóisten, aki minket alkotott... (énekelhető szöveg)
2	
3	
4	

Figyelembe vettem, hogy a Biblia-kör tagjainak iskolás korukban nem volt hittanórájuk. Jó esetben a plébánián részesültek hitoktatásban, ha a szülők erős akarattal ragaszkodtak hozzá. Ezen hiányosságok ellenére – megelégedésemre – többnyire mindenki megtalálta a bibliai megoldást.

Régen a parasztgazda a szénának való, lekaszált zöldet szétterítette a földön, hogy száradjon. Aztán néhány nap múlva vasvillával megforgatta, hogy be ne fülledjen, s egészséges, jó tápláléka lehessen a jószágnak. Valami hasonlót éreztem én is ezen bibliaórák után: kicsit felráztuk, megszellőztettük lelkünket. Volt, ami már régen bennünk szunnyadt, s már feledésbe ment. De lám, most napvilágra került! Lehet, hogy legközelebb idegen nyelvből írunk „dolgozatot”?

Dr. Király Lászlóné újszegedi Szent Erzsébet Plébánia

Nüsszai Szent Gergely a Szentföldön

A nagy kappadókiai teológus is járt a Szentföldön. Kétségeket ébresztett benne a zarándoklatok új divatja, de be kellett vallania, hogy Jeruzsálem szent helyei valóban „mások”, mert „megőrizték az Élet lábnyomát”. A fő indíték, amely az embereket Jeruzsálembe vonzza, saját vágyuk, hogy láthassák és megérinthessék azon helyeket, ahol egykor maga Krisztus volt jelen. Itt „szemük, szájuk, fülük és minden érzékük tapasztal” – állítja Szent Gergely.

Isten nyomot hagyott maga után Palesztinában, mint ahogy a távozó nő után megmarad parfümje illata. A zarándokok köveket, földet és a szent helyek lámpásainak olaját vitték magukkal, mert saját hazájukban is elérhetővé és megtapasztalhatóvá akarták tenni Jeruzsálem szentségét. (Gy.L.)

A Szent Jeromos Bibliatársulat Győregyházmegyei Csoportja és a mosonmagyaróvári Piarista Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola idén is meghirdeti az Országos Bibliai Rajzpályázatot a keresztyén iskolák 1-12. évfolyamos diákjai számára.

Üldözöttek és menekültek, vándorlók és jövevények, idegenek a Bibliában

Beküldési határidő: november 3. kedd

Cím: Piarista Általános Iskola, Gimnázium

és Szakközépiskola, 9200, Mosonmagyaróvár, Fő út 4.

*Kiállítás megnyitó és eredményhirdetés intézményünkben
november 12-én, csütörtökön 15 órakor*

A pályaműveket A/4-es vagy A/3-as formátumban, szabadon választott technikával készíthetik a gyerekek. Kérjük paszpartúrázva beküldeni, feltüntetve a pályázó nevét, életkorát, az intézmény és a felkészítő tanár nevét, e-mail címét és telefonszámát. A művek elbírálása alsós, felsős és középiskolás kategóriában történik, a díjazottak könyvjutalomban részesülnek. Egy diák egy pályaművet adhat be.

Inspiráció és források Wolf Pál Péter atyától:

„Apám vándorló arám volt...” Az ószövetségi választott nép többnemzedéknyi vándorút során jutott el az Ígéret Földjére. További történelme alatt is hol idegenként idegenek között, hol együtt élve az idegenekkel volt kénytelen Istenét követni. Az üdvösségtörténet beteljesítőjeként megszülető Megváltó, a Názáretből jövő Jézus maga is bejárja a városokat és falvakat, még a Galileán és Júdeán kívüli pogányok lakta vidékeket is. Eközben népe körében atyáik Istenéről tanít, viszont tanítása és ő maga is idegen marad testvérei számára. A jeruzsálemi húsvét és pünkösd eseményeit követően, szűk tanítványi köre az üldöztetések miatt szétszóródva pogányok lakta vidékekre is, kibontakozó missziós tevékenységbe kezd, és idegen népek, kultúrák válnak befogadóivá – emberről-emberre – a jézusi istenképnek. Mi pedig, az ősök gyermekei, ugyancsak Isten vándorló népe vagyunk,

akiknek – bár el szoktuk felejteni – nincs maradandó otthonunk, se országunk itt a földön, akik éppen ezért törekszünk a Mennyei Haza felé, óhajtva, hogy utunk végén – miként életünkben mi is tettük a hon- és hajléktalanokkal!?!– majd befogadjanak és vendégül lássanak minket is.

A Szentírás kijelentései az idegenekről: Ter 17,8; Kiv 12,49; Kiv 20,10, Kiv 23, 9; Lev 19, 23-24; Lev 23,22; Lev 24,22; Lev 25,23; MTörv 24,14-15; Iz 16,3; Ez 22,7; Zsolt 39,13; Zsolt 146,9; Zak 7, 9-10; Mt, 25,35; **a vendégszeretetről:** Jób 31,32; Róm 12,12; 1 Pét 4,9; **Ábrahám kivonulása Ter 1,12; vándorlása Egyiptomba Ter 10-20; a három idegen vendégül látása Ter 18, 1-15; jövevényként Gerárban Ter 20; Lót és az idegenek Szodomában Ter 19, 1-11; Jákob Egyiptomban Kiv 22,20 (Ter 46-47); Rácháb és a hírszerzők Józ 2; Száreptai özvegy 1 Kir 17, 8-24; Sunemi asszony 2 Kir 4,8-37; Rut, az idegen nő 2,10 (Rút 1); Szírföníciai asszony kérése Jézustól Mk 7, 24-29, Szamaritánus felebarát Lk 10, 15-37; Emmauszi idegen Lk 24, 13-35; Jézus a Szamariai asszonnal beszél Jn 4,7-27; Lídia, a befogadó bitoráros Filippiben ApCsel 16, 11-15; Külmisszió kialakulása ApCsel 11, 19-26. (A teljesség igénye nélkül) Egyéb, pl. Szentcsalád szálláskeresése Betlehemben, menekülése Egyiptomba...**

Mosonmagyaróvár, 2015. szeptember 10.

Vereb Zsolt igazgató, Wolf Pál Péter kurátor,

Babos-Zemplenszky Nóra rajztanár

Társulatunk győri csoportja biblikus előadók meghívásával emlékezik meg a nyáron elhunyt benedekrendi tanárra, szentírásprofesszorra, Sulyok Elemérrre, aki 14 éven keresztül, haláláig volt a helyi bibliakör előadója. A bencés rendházban minden hónap második keddjén este 7 órakor kerül sor a programra. Októberben Dr. Kránitz Mihály egyetemi tanszékvezető, novemberben Kocsi György főiskolai docens a vendég.

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

Bibliáink az iskolákban – Örömmünkre szolgál, hogy az iskolai hitoktatás újraindulása kapcsán egyre több Szentírást rendelnek az iskolák. A rendelések arról tanúskodnak, hogy az általunk forgalmazott Káldi-Neovulgáta Bibliafordítás igen kedvelt sokfelé hazánkban. Társulatunktól ezen az őszön az Esztergom-Budapesti és a Váci Egyházmegye rendelt az iskolák számára Bibliát, összesen 1184 db-ot, az Újszövetség és Zsoltárokból az Esztergom-Budapesti, a Debrecen-Nyíregyházi és a

Miskolci egyházmegyéék rendeltek 61 db-ot, ezenkívül az Opálény-féle Konkordanciánkra is számos rendelést kaptunk. A bibliákat az iskolák számára, valamint az erdélyi és vajdasági megrendelések esetében jelentős kedvezménnyel biztosítjuk.

Az erdélyi Katolikus Magyar Bibliatársulat Bibliai alapkursus diákoknak Marosvásárhelyen

„MIKÖZBEN A SZENTÍRÁST OLVASOM,
JÉZUS SZÜLETIK MEG BENNEM”

A címadó mondat a 2015. március 13-15. között megtartott bibliai alapkursus egyik színvonalas előadásán hangzott el. Az alapszeminariumot a Katolikus Magyar Bibliatársulat szakképzett munkatársai tartották a főszervező Hajlák Attila-István segédlelkész-iskolalelkész kezdeményezésére a marosvásárhelyi Római Katolikus Líceum diákjai és a Keresztelő Szent János Plébánia idei bérmelegítésre készülő fiataljai számára.

A háromnapos bibliai bevezető tanfolyam pénteken este kezdődött a plébánia zsúfolásig telt Márton Áron termében. Több mint

50 fiatal vett részt a különböző csoportos tevékenységeken, előadásokon, közös énekléseken és szórakoztató, lazító játékokon. A rendezvény főszereplője maga a Szentírás volt. Minden egyes mozzanat az alapkursus céljához vitte közelebb a diákokat: a Bibliát közelebről megismerni, és megtapasztalni azt, hogy "ha elkezded olvasni a Bibliát, és szívedet viszed bele, többé nem tudsz élni nélküle!" (Hajlák Attila-István)

A kurzus vezetői Magos Gyöngyvér koordinátorral az élükön igyekeztek minden pillanatot arra használni, hogy a résztvevők megtanulják értékelni a Bibliát, váljon mindennapos olvasmányukká, és ezáltal elmélyítve a hitüket megtapasztalják Isten igéjének közösségépítő erejét.

A játékos ismerkedés után elkezdődött az Ige ünneplése, a „Biblia Trónraemelése”. A szertartást Csont Ede plébános vezette, a lényege pedig az volt, hogy a Szentírás szimbolikusan is felkerüljön az őt megillető helyre, aminek köszönhetően a kurzus ideje alatt végig a résztvevők szeme előtt volt, mintegy azt sugallva: Vedd és olvasd! A szertartás meghitt hangulata ráhangolta a diákokat és a szervezőket a következő napok előadásaira, imádkozásaira, az együtt töltött órákra. Álljon itt néhány kérés az ünneplés alatt elhangzott egyetemes könyörgésből: „Kérjük, hogy ez a bibliai szeminárium növelje bennünk Isten Igéje iránti szeretetünket, hogy érezzük magunkban annak erejét! (...) Hogy Isten szavában vigasztalásra, erőre és életünk irányítójára találjunk! (...) Hogy családjainkban, közösségeinkben a Biblia legyen keresztény életünk forrása. Könyörögjünk az Úrhoz!”

Az első nap befejezéseként a Bibliaszűrés – Átlapozás tevékenység során elkezdődött a Biblia szövegével, könyveivel, referenciákkal való konkrét ismerkedés. Érdekes volt látni azt, hogy a hat kiscsoport diákjai a csoportmunka végén már sokkal otthonosabban keresgéltek a különböző igehelyeket. Szemmel láthatóan elkezdődött valami.

A második napon négy tartalmas előadás hangzott el: *A Biblia, mint könyv* (Ft. Csont Ede), *Közeledés a Bibliához* (Ft. Kovács Zsolt), *A Biblia, mint Isten Igéje* (Ft. Oláh Dénes) és *Felelet Isten Igéjére* (Ft. Hajlák Attila). Az előadók a konkrét tények mellett kitértek érdekességekre, egyéni tapasztalatokra, tanácsokra a Biblia

olvasásával kapcsolatosan. Olyan gondolatok hangzottak el, mint: „Olvasd és éld!” , vagy „A Bibliát nyitott szívvel, imádkozva kell olvasni!”, „A Biblia Isten Igéje emberi szavakkal.” „Isten a felhők-
ből nem volt mit kezdjen az emberrel. Hogy az emberrel szóba tud-
jon állni, emberré kellett lennie.” „A Szentírás nem ismerése, Krisz-
tus nem ismerése. A Szentírás megismerése, Krisztus megismerése.”
„A Szentírás mindig, de mindig aktuális.”

Erdélyi fiatalok a Bibliai Alapkurzuson

Az előadások között a diákok kiscsoportokban Bibliaolvasáson vettek részt, amelynek az a szerepe, hogy jobban megértsék, éljék és imádkozzák Isten szavát, de az is, hogy merjék elmondani saját meglátásaikat, és tanuljanak meg türelmesen egymásra figyelni.

A szombati program utolsó része a színes est volt, amin a csoportok rövid, helyben kitalált és betanult jelenetekkel szórakoztatták egymást.

A nap folyamán a diákok kétszer együtt étkeztek. Délben a marosvásárhelyi II. Rákóczi Ferenc Cserkészcsapatnak köszönhetően valódi, üstben főtt gulyás volt az ebéd, este pedig pizzát vacsoráztak.

A vasárnap reggeli Lectio Divina után az ünnepi hálaadó szentmise következett, melynek végén Hajlák Attila-István iskolalelkész megáldotta a kurzust elvégző diákok Szentíráseit, majd egyenként, keresztnevükön szólítva őket átnyújtotta azokat a következő mondat kíséretében: Vedd a Szentírást, legyen ez számodra az Élet Könyve!

Az áldás előtt azt a tanácsot kapta mindenki, hogy bátran olvassa annyit a Bibliát, hogy az lapjaira hulljon, mert akkor az élete biztosan nem fog széthullani.

A bibliai alapkursus nem zárulhatott egy nagyon hasznos kiértékelő nélkül, amelyen a diákok elmondhatták őszintén a véleményüket a kurzus tartalmával, formájával, módszereivel, szervezőivel kapcsolatosan. Mindezt különösen annak érdekében, hogy az esetleges építő kritikákat figyelembe véve a következő, május közepére tervezett szeminárium még sikeresebb legyen majd, mint ez a mostani. A diákok véleményeiből szemezgetve egyeseknek a színes est tetszett a legjobban, másoknak a csoportmunkák, vagy éppen az előadások. A leglényegesebb azonban az, hogy egyikük sem bánta meg a tanfolyam elvégzését, s a jelek szerint helytálló marad az egyik szervező mondata, ami az egész alapkursus lényegét összefoglalja: „*Hiszem azt, hogy ezután másképp fogod a kezedbe venni a Szentírást!*”.

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten pénteken du. 5-6-ig a Bibliaközpontban **imaórát** tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába.

Az imaórák időpontja és az elmélgedések témája: okt. 9.:

Kol 2,6-7; okt. 30.: Kol 2,8-10; nov. 13.: Kol 2,16-17; nov.

27.: 1 Pét 4,9-10; dec. 11.: 1 Jn 5,1-5.

Szeretettel hívunk a közös imára (a helyszínen vagy a távolból bekapcsolódva) minden kedves társulati tagot és érdeklődőt!

KIADVÁNYAINK – HASZNOS AJÁNDÉKOK

FERENC PÁPA: AZ EVANGÉLIUM ÖRÖME – *Ára: 1600,- Ft.*

KOCSIS IMRE: AZ ÜDVÖSSÉG IGÉJE – *Ára: 2600,- Ft.*

SZABÓ MÁRIA: A ZSOLTÁROK KINCSEI – *Ára: 4600,- Ft.*

BALÁS BÉLA: HITÜNKRŐL *Ára: 250,- Ft.*

„MINDENKINEK MINDENE LETTEM” – Emlékeink Mihály atyáról – a 25 éve elhunyt Opálény Mihályról. *Ára: ---*

BALÁS BÉLA: KIS IDŐ – **Egyháztörténelmi vázlatok.** Érdekfe-
szítő áttekintése az Egyház 2000 éves történetének. *Ára: 980,- Ft.*

SZENTFÖLD – DVD – „JÉZUS SZÜLŐFÖLDJÉN MEGSZÓLAL
AZ ÖRÖMHÍR” – kb. 1000 színes kép, közben az adott helyekhez
kapcsolódó szövegek hallhatók. *Ára: 1600,- Ft.*

PÁL APOSTOL NYOMÁBAN – DVD – „A KÖVEK ÜZENETE”
– a Pál apostollal kapcsolatos kis-ázsiai helyszínek. *Ára: 800,- Ft.*

A SZENTFÖLDÖN – JÉZUS LÁBA NYOMÁN – DVD – felvé-
telek és ismertetés a legfontosabb evangéliumi helyekről. *Ára*
(szövegkönyvvel): 1.600,- Ft.

ÉLETÜNK KRISZTUSSAL – DVD – Tarjányi Béla három elő-
adása. *Ára: 800,- Ft.*

A BIBLIA SZEREPE LELKI FORMÁLÓDÁSUNKBAN – DVD
– Tarjányi Béla előadása. *Ára: 800,- Ft.*

MAGYARSÁGUNK ÉS A BIBLIA – CD *Ára: 600,- Ft.*

VÍZ, VÍZ, VÍZ – Vágvolgyi Éva elmélkedése. *Ára: 800,- Ft.*

A DVD-k és CD-k megvásárolhatók a Bibliaközpontban:

1066 Bp. Teréz krt. 28. I/6., nyitva: H-Cs 9-17.

Tel: 332-22-60, E-mail: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Verbum Domini

---

*Egy példány ára 250 Ft
az évi négy szám 1000 Ft (+ postaköltség)*

---

manet in aeternum
